NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

S-sak 29/11

31.05.11
Arkiv: 2011/477/SA/ELI

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Kvalitetsmelding om utdanningsvirksomheten ved NTNU i 2010

Tilråding:

1. *Styret konstaterer at det har utviklet seg gode rutiner i prosessen for å kvalitetssikre utdanningsvirksomheten ved NTNU, slik det kommer til syne i fakultetenes meldinger og slik det er gjenspeilt i Rektors melding.*
2. *Styret tar Rektors årsmelding om NTNUs utdanningskvalitet for 2010 til etterretning.*

Oppdraget til fakultetene

Rektor ga fakultetene i oppdrag å melde om arbeidet med utdanningskvalitet i 2010 ut fra de samme målepunktene som tidligere år:

- inntakskvalitet
- undervisningskvalitet og læringskvalitet
- programkvalitet
- resultatkvalitet
- samfunnsrelevans
- rammekvalitet
- styringskvalitet

Rektor ba fakultetene i år å ha spesiell oppmerksomhet på:

- Analysere effekten av tidligere års tiltak, for at fakultetene skulle vise til forbedringer og ikke bare gi en statusbeskrivelse.
- Understreking av referansegruppenes betydning slik at studentene blir involvert og etablerer en kontinuitet i kvalitetsarbeidet, og dermed er med på å identifisere avvik.
- De administrative rutinene inkludert veiledning inngår i kvalitetssikring.
- Sikre at programrådene med sine ledere deltar.
- Hvilke tiltak fakultetet selv kan sette i verk og hvilke tiltak fakultetet mener må tas sentralt. Tiltakene må være realistiske.

Endringene fra det tilsvarende meldingsarbeidet i fjor er å få større oppmerksomhet på læringsmiljø, på referansegruppenes arbeid og funksjon og å sørge for at studieprogramlederne blir involvert. Det er siden forrige melding gjennomført to undersøkelser som gir fakultetene nyttig informasjon: Kandidatundersøkelsen fra 2009 og Læringsmiljøundersøkelsen fra 2010.

Trekk fra fakultetenes meldinger

I meldingene fra fakultetene ser vi et bilde som viser at de stadig videreutvikler sin måte å sikre utdanningskvaliteten. Det foregår et grundig og systematisk arbeid. Den årlige prosessen får etter hvert bedre forankring gjennom meldingslinja fra de enkelte faglærerne og til fakultetsledelsen. Riktignok mangler det noe på at det er fullt ut implementert og forankret i alle ledd, men Rektor observerer at det er forbedringer fra år til år. Fra årets meldinger er det blitt mer markert at også programledelsen er blitt en tydeligere og fått en plass i ledelsesstrukturen. Et annet markert trekk i år er at fakultetene i sine meldinger inkluderer arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket. Hovedinntrykket fra meldingene på dette temaet er at det har hatt en positiv effekt på den faglige utviklinga av studieprogrammene. Dette arbeidet har med andre ord gitt ytterligere en innfallsvinkel til kvalitetsaspektet og mulighet for å arbeide videre med utdanningskvalitet.

Knyttet til de enkelte målepunktene gir fakultetenes meldinger følgende mer detaljerte bilde:

Inntakskvalitet

Fakultetene understreker at rekrutteringsarbeidet er viktig. Det gir påskyv til arbeidet med hvordan NTNU skal rekruttere gode studenter til grunnstudier. Det er med på å gi relevant definisjon av hva god inntakskvalitet er, som skal sikre at overgangen til de 2-årige masterprogrammene er godt faglig forankret og sikre relevant og nødvendig informasjon til søkerne til de internasjonale masterprogrammene.

Å finne kriterier som måler god inntakskvalitet, vil variere mellom de ulike programtypene ved NTNU. Flere av fakultetene er opptatt av å finne indikatorer som både er relevante for egne fagmiljø og som kan brukes til å gi positiv effekt på søkertall og søkerkvalitet. Noen er opptatt av å prøve ut opptakskriterier som kan være alternativer til tradisjonell poengberegning, kriterier som er mer faglig relevant og som avdekker søkernes faktiske kvalifikasjoner for det spesifikke studiet.

C som karaktersnitt på fordypningsdelen i bachelorprogrammet for å få opptak til masterprogram ser ut til å ha positiv effekt, både på å sikre god nok kvalitet på dem som blir tatt opp og å legge grunnlag for at studieløpet blir gjennomført uten vesentlige forsinkelser. Det ser også ut til å redusere uønsket frafall. Det er et utbredt ønske om å ha C-grense som fast ordning. Det er fakultetene selv som fastsetter om de vil bruke et slikt opptakskriterium.

En vurdering som er vesentlig, men vanskelig i rekrutterings- og opptaksarbeidet er å finne balanse mellom inntakskvalitet og behovet for ferdige kandidater.

Opptak til internasjonale masterprogram er nevnt som en spesiell utfordring, både i å gi aktuelle søkere mer relevant informasjon, å få til en raskere opptaksprosess og å redusere frafallet i perioden mellom tilbud om studieplass og oppmøte. Det er pekt på at altfor mange har dårligere språkferdighet i engelsk enn vi bør forvente, og at TOEFL-testen ikke er godt nok redskap for å dokumentere språkferdighet i engelsk. En alternativ metode kan være intervju, men det kan ha noen praktiske føringer som gjør det vanskelig å gjennomføre.

Forslag til sentrale tiltak:

- Raskere opptaksprosess på de internasjonale masterprogrammene.
- Bedre informasjon til de internasjonale søkerne om faglig opptaksgrunnlag og hva som er kravet til nødvendig språkferdighet.
- Tydeligere kriterier for å fordele opptaksrammene mellom fakultetene.

Undervisningskvalitet og læringskvalitet

Referansegruppene fungerer stort sett etter intensjonen. Men det er fremdeles vanskelig å få studentene til å delta, samt å sikre overføring av tidligere års erfaringer. En mulig årsak kan være

at den rollen disse gruppene skal ha, er utydelig og lite kjent. Det kan også være vanskelig å se at den faktisk *har* en rolle.

Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket ser ut til å virke positivt på undervisningskvaliteten.

Det kan se ut til at høy forskningsaktivitet gir et godt grunnlag for å oppdatere undervisningsopplegg. Det er en del emner der det mangler pedagogisk fornyelse.

Forslag til sentrale tiltak:
- Bedre informasjon om og retningslinjer for studentenes arbeid i referansegruppene.
- Utvikle bedre pedagogiske støttetiltak for faglærerne, særlig oppfølging etter pedup-kurset.

Programkvalitet

Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket har gitt et godt grunnlag for å videreutvikle studieprogrammene. At arbeidet har vært godt planlagt og helt fra starten i 2009 vært et faglig ansvar, har gjort at det er blitt faglig meningsfylt og fått fram bevisstheten om sammenhengen mellom program og emne. Det har generelt økt kvaliteten på programmene og ført til økt bevissthet om programmets faglige profil. Det har vist seg å bli et nyttig verktøy for å utvikle programkvaliteten. Arbeidet har vært jevnlig fulgt opp sentralt og på fakultetene.

I bachelorprogrammene ser det ut til at obligatorisk bacheloroppgave gir bedre kvalitet og mer oppmerksomhet på helheten i programmet. Det er fremdeles stort frafall i bachelorprogrammene, men det i like stor grad en følge av selve programstrukturen som at det er et reelt frafall fra høyere utdanning.

I realfagene blir bachelorprogrammene mer brukt som rekrutteringsvei til de 2-årige masterprogrammene enn som selvstendige program. For dem som ikke velger overgang til masterprogram, er det et betydelig frafall. Det er ikke sett i sammenheng med årsstudiene, fordi de enkelte fagområdene er tettere vevd inn programstrukturen enn i de humanistiske og samfunnsvitenskapelige bachelorprogrammene.

På de 2-årige masterprogrammene ser det ut til å være relativt god gjennomstrømming, men bildet er ikke entydig og viser variasjoner mellom de ulike fakultetene.

Forslag til sentrale tiltak:
- Utarbeide ulike standardsett av fag-/fakultetsrelaterte masteravtaler for å bedre gjennomstrømming på de 2-årige masterprogrammene.
- Prøve ut metoder å evaluere studieprogram, med utgangspunkt i kvalifikasjonsrammeverket.

Resultatkvalitet

Gjennomføringsandelen på programmene varierer mye. Frafall er på flere fakultet er et markert problem, det er særlig knyttet til bachelornivået. På de 2-årige masterprogrammene er situasjonen bedre. På enkelte fakultetene har de 2-årige masterprogrammene problem med å få rekruttert tilstrekkelig antall studenter med god nok kvalifikasjon.

Strykprosenten varierer, men det er på enkelte fagområder et markert problem. Enkelte fakultet har registrert at det er altfor stort frafall på selve eksamen ved at de oppmeldte ikke møter. Det har vært en økende tendens til det.

Noen av fakultetene har sett nærmere på karakterfordeling, men finner ikke at det gir noen direkte indikasjon på kvalitet. Den faktiske fordelinga er heller et resultat av eksamensform.

Gjennomgang av klage på sensur avdekker behov for bedre rutiner, tydeligere sensurbeskrivelse og større omfang av løpende sensur gjennom semesteret.

Forslag til sentrale tiltak:

- Evaluering av ForVei, som tiltak for å redusere frafall.
- Utrede ordninger for å øke bruken av midtveisvurderinger igjen, men med lavere kostnader og ressursbruk.
- Vurdere andre rutiner for klagebehandling.

Samfunnsrelevans

Det er gjennomgående signal om at kandidatene er ettertraktet, det gjelder særlig på profesjonsstudiene. Det er økt oppmerksomhet på å legge inn samfunnsrelevans i programmene, f eks ved at enkelte program har egne praksiskomponenter og hospitering i relevante institusjoner. Det humanistiske fakultet har vært aktiv med å bruke det. Økt søkning til og oppmerksomhet på de 5-årige lektorprogrammene indikerer også samfunnsrelevans. Det arbeides med å forenke programstrukturen for å gjøre utdanningstilbudet tydeligere.

En del av profesjonsstudiene i teknologi har bevisst omarbeidet innholdet i og opplegget av sine studieprogram til å imøtekomme krav og behov i samfunnet (”Framtidas studier”). Nye trender og behov blir fanget opp, f eks har Det medisinske fakultet opprettet et masterprogram om helse og fedmebehandling, og vurderer et nytt program i global helse.

Arbeidet med å innføre kvalifikasjonsrammeverket som grunnlag for å vise kandidatenes kvalifikasjon, er en annen del av arbeidet med å få fram samfunnsrelevansen i NTNUs utdanningsportefølje. Den har i tillegg gjort fagmiljøene enda mer bevisst på denne delen av NTNUs utdanningsvirksomhet.

Kandidatundersøkelsen forsterker dette bildet, men det har en mangel ved at den bare er basert på synspunkt fra kandidatene, ikke fra arbeidsgivere.

Forslag til sentrale tiltak:
- Gjennomføre undersøkelse om arbeidsgiveres mening om studieprogrammenes samfunnsrelevans og kandidatenes kvalifikasjoner.
- Styrke praksiselementet og utvide praksistilbudet i programmene.
- Styrke og utvide tilbudet i 5-årig lektorutdanning.

Rammekvalitet

Gjennomgående er det varsling om at det er for trange økonomiske rammer for å kunne ha den utdanningskvaliteten som fakultetene ønsker. Det gjelder romforhold, til undervisning og gruppeaktivitet og som lesesaler og det gjelder undervisningslaboratorier. Det er særlig begynnerundervisningen i laboratorieavhengige fagområder som har problem. Det samme gjelder en del feltkurs. Systemet for rombestilling og timeplanlegging blir pekt på som for dårlig til å gi den assistansen som trengs. Det er et permanent behov for å oppgradere undervisningsutstyr.

Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket har ført til større bevissthet på innholdet og strukturen på programmene. Det fører igjen til andre behov som skal imøtekomme endringer i undervisnings- og vurderingsformer. Det er det ikke tatt høyde for i dagens ressurstildeling.

En del fakultet vil utvide tilbudet i forebyggende veiledning, ForVei, og utdanning av læringsassistenter – som det i dag ikke er økonomisk rom for.

En del program har for dårlig basisbevilgning.

Forslag til sentrale tiltak:
- Oppgradering av undervisningsrom og forbedring av undervisningslaboratorier.
- Ressursbruk som imøtekommer undervisnings- og vurderingsformer som harmonerer med og støtter kravene i ny forståelse av læringsmiljø som kvalifikasjonsrammeverket gir.
- Forbedre systemet for rombestilling og timeplanlegging.

- Fortsatt oppgradering av undervisningsutstyr i felles undervisningslokaler.
- Felles elektronisk system for å registrere klager og begrunnelser på eksamensbesvarelser.

Styringskvalitet

Det har skjedd en bevissthet i å gjøre lederfunksjonen for studieprogrammene mer tydelig og synlig, og samtidig gi programrådene en sterkere rolle i å sikre kvaliteten. Det er en del av å ha sterk bevissthet på at kvalitetssikringsarbeidet må fortsette å være en realitet, og ikke redusere den til en formalitet.

Uavklarte ansvarsforhold fakultet – institutt – programleder kan gi usikre føringer på ressursbruk. Andre fakultet har etablert studieutvalg og programråd som avlaster instituttleder og kan bruke mer tid og oppmerksomhet på selve utdanningsvirksomheten. Det gir et bedre engasjement hos faglærerne. Felles utdanningskomité er et viktig forum der det er etablert.

På Dragvoll har de to fakultetene videreutviklet studieveiledertjenesten i samarbeid med Studieavdelingen. Det har vært et vellykket tiltak.

KVASS blir fremdeles av en del faglærere oppfattet som tungt og lite brukervennlig..

Forslag til sentrale tiltak:
Fakultetene har ikke nevnt noen spesielle tiltak for sentral oppføling.

Utfordringer med bakgrunn i fakultetenes meldinger

Rektor konstaterer at innholdet i meldingene viser at det systematiske kvalitetssikringsarbeidet vi har gjennomført felles for hele NTNU siden 2006, har sørget for å etablere rutiner som sikrer de grunnleggende forholdene for utdanningskvaliteten. Og prosessen er nå stort sett blitt slik den var forutsatt. Det er derfor ikke i *prosessen* vi finner de store utfordringene lenger. På NTNU er vi nå i stedet kommet til det punktet at vi kan konsentrere oss mer om forhold som kan raffinere og videreutvikle de kvalitetsfaglige sidene av utdanningsvirksomheten.

Meldingene fra fakultetene peker på flere utfordringer av denne typen for NTNU framover. Rektor vil trekke fram og kommentere de forholdene som blir viktig å arbeide med, og samtidig gi signal om hva vi bør peke ut som hovedtema det kommende studieåret.

➢ Sikre god inntakskvalitet for å oppnå bedre gjennomføring og hindre uønsket frafall

Det er ulike oppfatninger av hva som er relevante mål på god inntakskvalitet – og også ulik interesse for hva slik måling i realiteten betyr for den daglige utdanningsaktiviteten. Rektor mener det er helt essensielt at fagmiljøene gir tydelige signal om at NTNU setter kvalitetskrav for å starte studier, uansett hva kravene er og hva de bygger på. Kvaliteten på studentene har betydning for hvilken undervisning NTNU gir og hvor mye ressurser som skal brukes på å fange opp studenter som faller utenom den ønskete gjennomføringsnormen eller forbruker undervisningsressurser uten å avlegge eksamen.

Rektor vil peke på at en del fakultet har etablert tiltak som gir førsteårsstudentene et bedre startgrunnlag og på den måten kan bedre inntakskvaliteten. Derfor må de både undersøke om de allerede etablerte tiltakene som Teknostart og Humstart gir ønsket effekt og om det kan være aktuelt å utvide det med tilsvarende ordninger for andre områder. Mye ressurser går med til å sørge for å ta vare på studenter som ikke klarer å følge forventet progresjon. Å slippe det arbeidet gir dobbelt kvalitetseffekt, både ved at flere gjennomfører på normert tid og ved å frigjøre midler til aktiv undervisningsinnsats i stedet for å bruke dem på redningstiltak.

Noen fakultet har signalisert alternative metoder for å finne de best kvalifiserte søkerne. Fakultet for arkitektur og bildekunst peker på opptaksprøver som et alternativ til arkitekturstudiet – slik de har praktisert for bildekunststudiet i mange år. Rektor avventer innspill fra fakultetet om denne saken. På

Det medisinske fakultet har det tidligere vært nevnt intervju som et tillegg til opptakspoeng, men uten at det er gjort synlig i årets melding.

Rektor vil peke på at uansett er det de enkelte fagmiljøene selv må informere om hva de setter som inntakskrav for de ulike typer studier, og at de selv må definere hvordan de måler inntakskvaliteten. Rektor vil gi fagmiljøene signal om å øke oppmerksomheten på studentenes gjennomføringsevne og relatere det til hva fagmiljøene selv kan gjøre innenfor sine egne kvalitetsrammer og ressursrammer.

- **Finne gode og hensiktsmessige strukturer på de disiplinbaserte bachelorprogrammene**

Rektor ser at spesielt HF og SVT har vært aktive i å etablere og prøve ulike måter å strukturere de disiplinbasert bachelorprogrammene. Det arbeidet har pågått mer eller mindre kontinuerlig siden Kvalitetsreformen ble innført i 2003. I arbeidet med å innføre kvalifikasjonsrammeverket har Det humanistiske fakultet utarbeidet en "humanioraprofil", som skal få fram hva som gjør de humanistiske studieprogrammene særegne.

Strukturen henger også sammen med forholdet mellom årsstudier og bachelorprogram, og hva studentene egentlig må velge opptak til, sammenliknet med hva de i realiteten ønsker å få opptak til. Årsstudier er ikke nødvendigvis negative, de gir et tilbud til studenter som ønsker å utvide sin fagspesifikke kompetanse. Å avslutte etter 1 år dersom det var intensjonen, er verken et avbrutt studium eller et frafall. Problemet er primært strukturelt og ikke faglig, og må derfor finne en strukturell løsning, slik bl a Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse peker på i sin melding. Fra høstsemesteret 2011 legger derfor fakultetet om strukturen slik at årsstudiene kan inngå direkte i tilsvarende bachelorprogram for de studentene som ønsker å gå videre etter avsluttet årsstudium. Kvalifikasjonsrammeverket utformes slik at det å inkludere et årsstudium i et bachelorprogram ikke setter strukturelle stengsler.

- **Hvordan sikre god overgang bachelorprogram → masterprogram**

Rektor ser positivt på at fakultetene har kvalitetskrav for opptak til 2-årige masterprogram, uttrykt som minimum C i gjennomsnittskarakter på fordypningsdelen i bachelorprogrammet. Fakultetene gir positive signaler på det. Rektor vil peke på at fakultetene styrer dette tiltaket selv, men at de fortsatt sørger for kontinuerlige analyserer om hvilken virkning det har.

Det skal være en faglig sammenheng mellom bachelorprogrammet og det påbyggende masterprogrammet. Sammenhengen er primært gjennom en beskrivelse av det faglige grunnlaget som trengs fra bachelornivået på egen institusjon for å være kvalifisert til det påbyggende masterprogrammet. Det skal læringsmålet ta vare på når det er utformet i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Fagmiljøene må være aktive i å etablere en nasjonal koordinering for de programmene der andre institusjoner har tilsvarende bachelorprogram. NTNU har i tillegg mange 2-årige masterprogram som bygger direkte på profesjonsutdanninger på bachelornivå fra høgskolene. Også her er det viktig at det er faglig og strukturell sammenheng gjennom de beskrivelsene av læringsmål som kvalifikasjonsrammeverket gir. Rektor ber om at fakultetene følger opp disse tiltakene og melder om det i de kommende kvalitetssikringsmeldingene.

Det er også signal fra fakultetene om at en uforholdsmessig stor andel av søkerne med tilbud om studieplass ikke møter. Rektor antar at det kan ha sammenheng med at disse opptakene ikke koordineres nasjonalt gjennom Samordna Opptak, slik også fakultetene selv har pekt på. Det kan være tid for å se om også disse opptakene kan gjennomføres koordinert, om ikke annet med en felles søknadsfrist og felles varslingsfrist for å ta imot tilbud om opptak.

- **Opptak til de internasjonale masterprogrammene: et informasjonsproblem, et kvalitetsproblem eller et strukturelt problem?**

Fakultetenes meldinger viser at opptaket til og kvaliteten på de studentene som blir tatt opp, ikke er godt nok. I tillegg har Rektor konstatert at også selve oppmøtefasen ikke fungerer slik den skal, ved at

mange studenter som har fått tilbud lar være å komme, uten å varsle om det. Det blir spesielt viktig å se på dette forholdet ved oppstarten til kommende studieår, siden søkermengden har økt betraktelig.

En del fakultet har også pekt på at språkkunnskapene i engelsk er dårligere enn forventet, og skaper problem når de skal gjennomføre studiet. Her er det behov for tiltak som klargjør, og også tester, hvilken engelskspråklig kompetanse de har. Det blir ikke minst viktig nå når alt tyder på at det blir flere søkere og større konkurranse om studieplassene.

Behandlingstida på søknadene er et stort problem, og at vi ikke har oversikt over hvilke andre institusjoner de søker opptak til. Rektor konstaterer at Universitets- og høgskolerådets utdanningsutvalg har tatt et initiativ i denne saken for å koordinere arbeidet ved institusjonene og finne en nasjonal løsning.

- **Kvalifikasjonsrammeverkets innvirkning på studieprogramporteføljen**

En viktig aspekt i meldingene for 2010 er at den viser hvordan arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket gjennomføres med den oppmerksomheten det skal ha. Gledelig er det at dette arbeidet ikke bare blir tatt på alvor, men at det har gitt opphav til en virkelig gjennomgang av både innholdet i og strukturen på studieprogramporteføljen – og ikke minst har avfødt interessante faglige drøftinger med en sterk bevissthet på hva en tydelig kvalifikasjonsbeskrivelse betyr for faglig utvikling. Det bekrefter at NTNU tok de riktige grepene i 2009 da departementet ga alle institusjonene oppdraget med å legge ansvaret for å implementere det på den faglige ledelsen. Rektor konstaterer også at arbeidet med å implementere det for doktorgradsutdanninga nå er kommet i gang, og at de gjør seg nytte av erfaringene fra bachelor- og masternivået.

Kvalifikasjonsrammeverket blir dermed en viktig del av å vise og konkretisere NTNUs samfunnsoppdrag og gjøre det tydelig. Rektor kommer til å følge opp dette arbeidet også i kommende meldinger fra fakultetene, ut fra den utfordringen det blir å sørge for at rammeverket virkelig blir det kvalitetssikrende verktøyet det har potensialet til å bli.

Rektor konstaterer at arbeidet med rammeverket har ført til en bevisst holdning til strukturen på programmene og den tette sammenheng det er mellom program og emner. Det har ført til at flere av fakultetene konkret har begynt å gjennomgå emneporteføljen for å forenkle og redusere den og gjøre den mer tilpasset og oversiktlig. Dette forholdet vil ha stor innvirkning på ressursbruken, og kommer til å bli fulgt opp i kommende meldinger.

Rektor vil også i samarbeid med fakultetene gjennom Utdanningsutvalget se på hvordan kvalifikasjonsrammeverket kan brukes som grunnlag for å vurdere kvaliteten i NTNUs utdanningstilbud og tilhørende virksomhet, slik at det blir synlig i kommende meldinger. Rektor mener at kvalifikasjonsrammeverket gir oss som en institusjon i høyere utdanning et godt verktøy for å rette oppmerksomheten på kvalitet – ved at det utfordrer oss til å være bevisst på hva kvalitet faktisk er. Rammeverket setter krav og girt substans til kvalitetsbeskrivelse, og åpner dermed for nye måter å vurdere kvaliteten. Samfunnsrelevansen blir gjort tydelig. Utforming av læringsmål i tråd med kvalifikasjonsrammeverket gjør studentene oppmerksom på hvilke forventninger vi som utdanningsinstitusjon setter til dem, og studentene får en bedre oppfatning av hva de kan forvente av NTNU. Læringsmiljøet blir sentralt. Når vi ser disse momentene sammen med NTNUs nyutformete strategi, gir det spennende utfordringer i å arbeide med å stadig utvikle NTNUs utdanningsvirksomhet og sette kvaliteten på den.

- **NTNUs strategi og kvalitetssikring**

NTNUs strategi som nå er vedtatt av styret, kommer til å få stor innvirkning på hvordan vi synliggjør utdanningsvirksomheten og måten vi sikrer utdanningskvaliteten. I det arbeidet ligger markerte utfordringer i å finne hvilke indikatorer som skal gi de riktige signalene om faktisk utdanningskvalitet og hvordan kvaliteten utvikler seg.

- **Sørge for samsvar mellom ressurstilgang og undervisnings- og utdanningsaktivitet**

Med den omfattende studieprogramporteføljen NTNU har, oppstår det av og til misforhold mellom ønsket faglig aktivitet og den faktiske aktiviteten fagmiljøet mener de skal utføre. Rektor vil peke på at det er en situasjon som NTNU må regne med å ha som normaltilstand. Det utfordrer fagmiljøene til å vurdere hva som en nødvendig for å gi den kvaliteten de ønsker, og så justere til hva de faktisk er i stand til å gi – både i undervisning og evaluering.

Rektor vil understreke at det kan føre til at de faglig ansvarlige kan bli nødt til å redusere emnetilbudet i enkelte studieprogram, at de må legge om undervisningsmetodene eller evalueringsformene, gi færre forelesningstimer, legge mer vekt på organisert gruppearbeid. Slike tiltak trenger ikke nødvendigvis å føre til dårligere kvalitet, men kan i stedet skjerpe fagmiljøene til å revurdere de undervisningsmetodene og evalueringsformene som har vært brukt. Rektor konstaterer, slik det er nevnt under forrige kommentar, at dette tiltaket nå er direkte koblet opp til arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket.

Det er viktig i slike omlegginger å vurdere kvaliteten og være bevisst på å se hvilke endringer som gir effekt – positiv eller negativ. Det vil være et tema som gir en god kobling til rammeverket i arbeidet med kvalitetssikring.

- **Erstatning/oppgradering av KVASS**

Det siste året har KVASS blitt gjennomgått med tanke på enten forbedringer og justeringer eller for å etablere et nytt kvalitetssikringssystem ut fra erfaringene siden KVASS ble tatt i bruk i 2005. I løpet av kommende studieår er planen å ha hatt en fullgjennomgang og ha etablert enten en erstatning eller en justert og forbedret versjon av KVASS.

- **Forholdet kvalitet og antall studenter**

NTNU har økt sitt studenttall på visse studieområder – særlig i lærerutdanning, teknologi og psykologi/helsefag. Rektor konstaterer at på lærerutdanninga har det blitt satt i verk tiltak som har gjort det mulig å gi rom til det økte studenttilfanget, mens det på de andre studiene som er nevnt har vært mulig å absorbere det med tilgjengelige ressurser. Det bør derfor være en stor oppmerksomhet på hvordan kvaliteten på disse studiene utvikler seg, med fokus på inntakskvaliteten og gjennomføring/frafall.

Slike markerte økninger kan være vanskelig å håndtere, fordi departementet legger press på institusjonene på å øke opptaket ut over det som institusjonene selv mener de har kapasitet til – uten alltid å fullfinansiere økningene.

- **Forskning og undervisning**

Rektor konstaterer at meldingene fra fakultetene i liten grad beskriver hvordan kvalitetssikring av undervisningsaktiviteten er i forhold til forskningsaktiviteten. Det har heller ikke vært fokusert i tidligere meldinger. Rektor vil understreke at dette forholdet er en sentral del av kvaliteten på NTNUs utdanning.

Rektor ønsker å få fram to forhold:

- Hvordan tradisjonelt forskningsarbeid gjenspeiles i studieprogrammet i form av grunnforskning og forskningsmetoder.
- Hvordan nyere forskningsresultat og -metoder inngår i og preger ordinær undervisning på bachelornivå og masternivå.

Rektors vurdering

Generelt vil Rektor trekke fram at selv om det nå er etablert faglig relevante prosesser, som er gjennomgående og strukturerte og involverer studenter, faglærere, institutt, programledelse, fakultet fram

til Rektor, er det stadig et potensial for forbedring – selvsagt. NTNU som utdanningsinstitusjon med sterk og omfattende forskningsaktivitet må stadig arbeide med å finne fram til hva som er relevante prosesser for å sikre kvaliteten på vår forskningsbaserte utdanning.

Med basis i de meldingene som er kommet fra fakultetene og drøftingene i Utdanningsutvalget og Dekanmøtet, vil Rektor trekke fram følgende områder som skal ha stor oppmerksomhet det kommende året:

Implementering av kvalifikasjonsrammeverket

Gjennom Utdanningsutvalget og dialogmøtene med fakultetene vil Rektor forsikre seg om at implementeringsarbeidet følger det planlagte løpet, slik at rammeverket er operativt i alle studieplaner som tas i bruk ved starten av høstsemesteret 2012. I framtidig arbeid med kvalitetssikring vil det har betydning for hvordan vi oppfatter kvaliteten på

- *inntaket*: det synliggjør krav om grunnlag og forventet innsats
- *undervisning:* det sette fokus på læringsprosessen med kvalifikasjon som utbytte
- *program:* struktur og sammenheng i læringsmål for program – emner
- *resultat:* hvordan stemmer læringsmål (forventet utbytte) overens med faktisk utbytte
- *samfunnsrelevans:* det tydeliggjør kandidatens kvalifikasjon

Samsvar strategi og utdanning

I arbeidet med å virkeliggjøre den nye strategien som NTNUs styre har vedtatt tidligere i år, vil Rektor gjennom Utdanningsutvalget få drøftet og prøvd ut hvor hensiktsmessig ulike indikatorer kan være for å signalisere kvalitetsnivå og kvalitetsbedring. Det vil bli brukt i forbindelse med fakultetenes kvalitetsmeldinger for 2011.

Utdanningsledelse

Rektor vil fortsette arbeidet med å bevisstgjøre aktørene i utdanningsvirksomheten ved NTNU på hva betyr å ansvarliggjøre de ulike rolleinnehavernes oppgaver.

Kvalitetsmeldingenes sammenheng med annen rapporteringsvirksomhet

Rektor ser at arbeidet med kvalitetsmeldingene skjer dels parallelt med og delvis i ufase med annet rapporteringsarbeid. Et primært mål er å få en tettere kobling mellom kvalitetsmeldingene og arbeidet med å videreutvikle studieprogramporteføljen. Disse to prosessene skjer samtidig, og er gjennom det felles utsendte oppdragsbrevet og felles frist koblet sammen i tid. Her er det imidlertid et potensial i å synliggjøre hvordan kvalitetssikring og porteføljearbeid virker inn på hverandre. Rektor vil fremdeles legge vekt på å få til denne sammenhengen.

Fakultetene rapporterer også tertialt til Avdeling for økonomi og eiendom, dels med samme fokus og tema. I tillegg har NTNU det årlige arbeidet med rapport til departementet (”Blåboka”). Disse to oppdragene er ikke synkronisert med de meldingene som er knyttet til utdanningsvirksomheten. Rektor vil se nærmere på om det er mulig å samkjøre dette bedre, men ser samtidig at det kan være en utfordring å få det til. I utfordringen ligger at prosessene som gjelder utdanning, nødvendigvis må følge inndelinga i studieår og de nasjonale opptaksprosessene, mens de prosessene som er knyttet til økonomiforvaltning følger kalenderåret.

Forslagene om sentrale tiltak

Rektor vil gi studiedirektøren i oppdrag å gjennomføre de sentrale tiltakene som fakultetene har foreslått. Rektor konstaterer at en del av disse tiltakene allerede er fanget opp sentralt, og at det er satt i gang arbeid med det, f eks evaluering og forbedring av KVASS. Rektor forutsetter at fakultetene selv gjennomfører de tiltakene de selv har pekt på at de kan gjennomføre.

Vedlegg:
Sammendrag fakultetenes kvalitetsmeldinger 2010, datert 16.05.11

Lenker:
Kvalitetsmelding fra Fakultet for arkitektur og bildekunst, datert 24.01.11 (skal nok være 24.04.11)
Kvalitetsmelding fra Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi, datert 27.04.11
Kvalitetsmelding fra Det humanistiske fakultet, datert 27.04.11
Kvalitetsmelding fra Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, datert 02.05.11
Kvalitetsmelding fra Fakultet for naturvitenskap og teknologi, datert 06.05.11
Kvalitetsmelding fra Det medisinske fakultet, datert 30.04.11
Kvalitetsmelding fra Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk, datert 27.04.11
Kvalitetsmelding fra Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen, datert 07.05.11
Kvalitetsmelding fra Forvaltningsutvalget for lærerutdanningene, datert 27.05.11

Sammendrag av kvalitetsmeldingene for 2010 fra fakultetene, FUL, FUS

Statusbeskrivelse og vurderinger av de 7 målepunktene og planlagte tiltak

27.05.11

► Inntakskvalitet: status og tiltak

AB	Det gir liten mening i å måle inntakskvalitet i opptakspoeng for studieprogrammene til AB. Kunststudiet har opptaksprøver, fakultetet vurderer å supplere opptaket til arkitekturstudiet med opptaksprøver. Fakultetet oppfatter søkertallene som tilfredsstillende, det 5-årige masterprogrammet i arkitektur hadde i 2010 ca 5 primærsøkere per studieplass. Til de 2-årige masterprogrammene varierte søkning og antall kvalifiserte søkere. Til kunststudiet, spesielt lavere grad, er det god søkning. *tidligere tiltak gjennomført* *planlagte kommende tiltak:* - Finne indikatorer som måler relevant inntakskvalitet.
HF	Store forskjeller i søkergrunnlaget til ulike bachelorprogram, særlig språkstudiene. Er delvis nasjonal trend. De tilsvarende 5LU-programmene har god søkning, til dels også årsstudiene. Fikk ikke fylt plassene på de 2-årige masterprogrammene. *tidligere tiltak gjennomført* - Satt i gang pilotprosjektet POM (praksisorientert master) *planlagte kommende tiltak:* - rekruttering, spesielt til språkfag og masterprogram - gjennomføre POM (praksisorientert master) og vurdere utviding av tilbudet
IME	Økning i antall søknader til både sivilingeniørprogrammene og realfagprogrammene, gledelig økning i kvinneandelen. Har mulighet for å øke kapasiteten på enkelte program De aller fleste som fullfører bachelorgrad i realfag forsetter på masterprogram. Lektorprogrammene markert økning, både i antall søknader og på opptakspoengsum. *tidligere tiltak gjennomført* - Nye rekrutteringstiltak, flytting av jentedagen. - "IT-camp" for jenter i videregående skole, men erfaring viser at de fleste som kommer dit, ikke har høy nok poengsum til å få tilbud om studieplass i opptaket. - Jenteprosjektet ADA, omfatter sivilingeniørprogrammene på fakultetet. - Matematikkdag tilbud til 3. kl videregående skole. Bør være for 2. kl, som kan følges opp. - Forskningsdagene og "Reasearcher's Night". *planlagte kommende tiltak:* - Finne balansen mellom inntakskvalitet og behovet for ferdige kandidater. - Videreføring og oppretting av nye rekrutteringstiltak, bl a omorganisering av jentedagen og matematikkdagen.
DMF	Svært god kvalitet til cand.med.-studiet, selv om antall søkere gikk ned. Uansett tilstrekkelig antall godt kvalifiserte søkere. Varierende søkergrunnlag til de 2-årige masterprogrammene. Til dels svake engelskkunnskaper hos dem som ble tatt opp til de internasjonale masterprogrammene. For seint svar til de internasjonale søkerne kan ha ført til at flere av dem tok imot studieplass ved andre institusjoner, og dermed overvekt norske/nordiske studenter på disse programmene. *tidligere tiltak gjennomført* - Økt informasjon til de internasjonale studentene under søknadsprosessen. - Forbedret og oppdatert informasjon om studietilbudene på engelsk og overfor arbeidsgivere. *planlagte kommende tiltak:* - Raskere opptaksprosess på de internasjonale masterprogrammene.

	- Bedre informasjonen til og om de internasjonale søkerne for å redusere frafall i opptaksprosessen. - Flere samarbeidsavtaler med internasjonale partnere – både cand.med.-studiet og de 2-årige masterprogrammene. - Overbooke i opptaket av de internasjonale studentene.
NT	Førsteprioritetssøkere til bachelorprogram og 5-årige masterprogram valgt som indikator for inntakskvalitet, viser en liten økning for teknologiprogrammene og en liten nedgang for realfagprogrammene i forhold til tendensen i fjor. I snitt er antall førsteprioritetssøkere til 2-årige masterprogram på over 2,0 – men det er store forskjeller mellom de ulike programmene. de som får tilbud om opptak, har vanligvis karaktersnitt mellom B og C fra fordypningen i bachelorprogrammet. Flere av søkerne med internasjonal bakgrunn har svakt faglig grunnlag, samt dårlige engelskkunnskaper hos en god del søkere. Det er ønskelig med bedre søkergrunnlag til flere studieprogram, særlig til bachelorprogrammene og til sivilingeniørprogrammet i industriell kjemi og bioteknologi. På de 2-årige masterprogrammene i realfag er det ledig kapasitet. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Mer omfattende rekrutteringsarbeid. (F) - Ha oppmerksomhet på det faglige opptaksgrunnlaget og språkferdighetene hos internasjonale søkere. (S)
SVT	Antall primærsøkere i snitt pr studieplass for hele fakultetet økt jevnt siden 2007, men ujevnt fordelt, der spesielt søkning til lavere grad er under ønsket nivå. Søkernes karakterpoeng fra videregående skole er antakelig et bedre mål på inntakskvalitet. På enkelte program er det for få søkere til å fylle utdanningskapasiteten. Registrerer også at kompetansen hos flere opptatte er for dårlig, f eks engelskkunnskapene for en del internasjonale studenter og faglig kompetanse ved overgang fra bachelorprogram til masterprogram. *tidligere tiltak gjennomført* - Krav om C som gjennomsnittlig karakter i fordypningsdelen for opptak til 2-årig masterprogram. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Bedre informasjon og tydeligere profilering av studieprogramporteføljen. (F) - Bruke søkernes karakterpoeng som kriterium ved fordeling av studieplasser. (F) - Vurdere effekten av C-krav ved opptak til masterprogram; se på sammenheng mellom opptakskrav til 2-årig masterprogram og innhold i de nye bachelorprogrammene. (F) - Må få klarhet i kriteriene for å fordele opptaksrammene mellom fakultetene og de ulike programkategoriene. (S) - Øke kravet til kompetanse i bruk av engelsk for internasjonale studenter. (S)
IVT	Det er fremdeles godt rekrutteringsgrunnlag til de 5-årige sivilingeniørprogrammene, kvalitativt og kvantitativt. Til dels svake språkkunnskaper hos dem som ble tatt opp til de internasjonale masterprogrammene. Forskyvninger i jenteandelen mellom programmene på sivilingeniørutdanning. *tidligere tiltak gjennomført* - Utvidet rekrutteringsarbeid med spesiell vekt på tiltak overfor potensielle kvinnelige søkere *planlagte kommende tiltak:* - Viderefører økt informasjon, spesielt overfor potensielle kvinnelige søkere og besøksordning på videregående skoler av studenter som er tidligere elever der
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Kartlegge årsaker til at færre studenter tar imot tildelt studieplass. - Utrede mulighet til for å utvide opptaket til de 2-årige masterprogrammene, f eks fra realfag. - Implementere nye nordiske masterprogram i N5T-regi. - Skaffe bedre statistikkgrunnlag til å vurdere studenter til internasjonale masterprogram.
FUL	Gjennomgående god søkning med tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere, målt i karakterpoeng, til å fylle plassene. Opptaksgrensene for de ulike programmene har enten holdt seg stabil eller økt sammenliknet med opptaket i 2009. Ingen nye tiltak nevnt ut over å øke informasjonen.

► Undervisningskvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet evaluerer alle emnene hvert år ved referansegrupper. Avvik rapporteres til instituttleder og fakultetet. Ikke påvist behov for korrigerende tiltak, med unntak av ett program. Stort engasjement fra studentene, fakultetene oppfatter det som at læringsmiljøet er godt. *tidligere tiltak gjennomført* - Ansatt studentassistent som følger opp studentenes evaluering. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Referansegruppene fungerer stort sett etter intensjonen, men det kan være vanskelig å få studentene til å delta. Bedre informasjon om hensikten med referansegrupper og opplæring i arbeidet, motivasjon til engasjement; en utfordring for institusjonen å gjøre rollen tydelig. Systemet for oppfølging kan være utydelig, kanskje fraværende. *tidligere tiltak gjennomført* - Endringer i emner basert på innspill fra studentene i evalueringsprosessen, flere eksempler nevnt. - Etablert rutiner for å følge opp innspill, gjennom studieprogramråd og medarbeidersamtaler. Hvert enkelt institutt må finne sin måte å gjøre det på. - Alle masterstudenter til midtveissamtale for å sikre progresjonen, delvis gjennomført. Blir videreført som tilbud, ikke obligatorisk. *planlagte kommende tiltak:* - Øke motivasjon for å delta i referansegruppe. - Mer vekt på å evaluere studentenes egeninnsats. - Oppfølging av avdekt kvalitetssvikt. - Revidere retningslinjene for midtveissamtale for masterstudentene.
IME	De fleste emnene i 1.-3. årskurs på sivilingeniørprogrammene har hatt referansegrupper. *tidligere tiltak gjennomført* - Utarbeidet jobbeskrivelse for arbeidet i referansegruppene. - Felles rutine til ordningen med tilsynssensor. - Egen KVASS-side for fakultetet. *planlagte kommende tiltak:* - Bedre retningslinjer for arbeidet i referansegruppene.
DMF	Flere undersøkelser viser at medisinstudiet ved NTNU oppfattes som meningsfylt av studentene, det oppleves som et godt læringsmiljø og studentene har tilhørighet. *tidligere tiltak gjennomført* - Opprettet referansegrupper i emner som ikke hadde det før. Vært tydelig på hva evalueringene skal brukes til. - Veiledningsseminar for ph.d., master og cand.med-studiet. Har gitt positive resultat. - Ny evalueringsform i PBL-undervisninga med elektronisk innlevering. Gir mulighet for bedre selvrefleksjon og tilbakemeldinger. *planlagte kommende tiltak:* - Forbedre og fortsette med veiledningsseminar. - Utvidet bruk av referansegrupper. - Bedre registrering av studentenes permisjoner og deltidsopplegg for å bedre progresjonen.
NT	Vurdert resultatene i læringsmiljøundersøkelsen 2010 for NTNU. Fakultetets respondenter skiller seg ikke ut negativt sammenliknet med de andre fakultetene. Problemer med å skaffe nok studenter til referansegruppene. Varierer hvor tilgjengelig de ulike sluttevalueringene er, bør være i større omfang. Større avvik kommer ikke alltid til syne i referansegruppene. Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket ser ut til å virke positivt på undervisnings-kvaliteten *tidligere tiltak gjennomført* - I ferd med å gi bedre fysiske forhold i Realfagbygget for linjeforeningene. - Omlegging av noen bachelorprogram for å gi studentene bedre tilhørighet og sosial ramme. Fra

	arbeidet i referansegruppene rapporteres det ikke om noen endringer av betydning fra året før. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Rutiner for å gjøre rapportene fra referansegruppene tilgjengelige, med rutiner for oppfølging. (F) - Bedre informasjon tidsnok til medlemmene i referansegrupper. (F)
SVT	Bruk av referansegrupper er blitt bedre forankret, men fremdeles en utfordring å få studentene til å delta, og at tilbakemeldingene de gir blir fulgt opp. *tidligere tiltak gjennomført* - Mer informasjon om bruk av referansegrupper for å rekruttere studenter til å delta og at faglærerne får mer positiv holdning til referansegrupper. - Har utarbeidet læringsmål for programmene, lagt i studieplanene for 2011/12. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Fortsette å forbedre informasjonen om arbeid i og hensikt med referansegrupper. (F) - Utvikle læringsmål for emner. (F)
IVT	Økt bruk av referansegrupper, noen emner med svak evaluering. Høy forskningsaktivitet gir godt utgangspunkt for oppdatert undervisning på de områdene. En del emner med lite pedagogisk fornyelse. Økonomisk hindring for å øke laboratorieundervisning. *tidligere tiltak gjennomført* - forbedring teknostart *planlagte kommende tiltak:* - videreutvikling av studieprogramstrengene - øke bruk av ulike læringsformer - få opp interessen for studentenes deltakelse i referansegrupper
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Utvikle alternative metoder for midtsemesterprøver for å følge opp studentenes læringsprosess gjennom semesteret. - Utvikle bedre systematiserte og tilgjengelige pedagogiske støttetiltak for faglærere, særlig videre pedagogisk opplæring etter pedup.
FUL	Arbeides med å gi studentene fellesskap og opparbeide bevisstheten om at de skal arbeide i skolen som lektor – felles bevissthet om fagidentitet og lærerprofesjon. Oppnås ulikt i de enkelte programmet. Det ser ut til å ha sammenheng med selv strukturen på programmet. Der studentene holdes samlet faglig med felles "lektoremner" og kull som følger hverandre gjennom større deler av selve studieløpet, oppstår fellesskapet og profesjonsbevisstheten. Problem knyttet til fagemner felels med studenter på de øvrige bachelor- og masterprogrammene, fordi disse emnene ikke har det pedagogiske preget og fokuset som trengs. Det er behov for mer praktisk trening i muntlig formidling, spesielt språkprogrammene. Utydelig ansvarsfordeling fagemner og praksisopplæring, gir manglende sammenheng. *planlagte kommende tiltak:* - Større studentevaluering på LUR-programmet i 2011. - Lektorstudentene som læringsassistenter på de faglige innføringsemner for 1.årsstudenter. - Egne fagemner i lektorprogrammene - Mer oppfølging av studentene.

► Programkvalitet: status og tiltak

AB	Innføring av kvalifikasjonsrammeverket gir godt grunnlag for å videreutvikle programmene. *tidligere tiltak gjennomført* - Programråd med eksterne medlemmer. *planlagte kommende tiltak:* - Evalueringsgruppe med ekstern deltakelse og faglig støtte fra PLU i programmet Fysisk planlegging.
HF	Tre områder med spesiell oppmerksomhet:

	a. Kvalifikasjonsrammeverket, implementering og nytteverdi Stort sett (svært) vellykket prosess, bl a pga god organisering og oppfølging, entusiastiske ildsjeler. Arbeidet har økt bevisstheten om sammenheng og progresjon emne – program og retter oppmerksomheten på den kompetansen studentene skal ha etter fullført utdanning. Nyttig verktøy! b. Rekruttering til masterprogram Instituttene er oppmerksom på problemet og har satt i verk ulike tiltak. c. Oppfølging av periodevis evaluering av program Programmene som har hatt slik evaluering i 2010 har gitt tilbakemelding, men den viser at det ikke er gjort vesentlige endringer. De gir like fullt nyttig informasjon. *tidligere tiltak gjennomført* - Se a-c ovenfor, dessuten etablert bacheloroppgave på en del program. Er en utfordring pga økonomi. *planlagte kommende tiltak:* - fortsette periodevise evalueringer - avsluttende bacheloroppgave for flere program
IME	Implementering av kvalifikasjonsrammeverket, både på program- og emnenivå, er godt i gang. Er til dels høyt frafall på bachelorprogram. Konstaterer at bachelorprogrammene i realfagene stort sett fungerer som forberedelse til masterprogram og ikke som selvstendig, avsluttet utdanning. *tidligere tiltak gjennomført* - Startet implementeringsarbeidet av kvalifikasjonsrammeverket. *planlagte kommende tiltak:* - Redusere antall emner. - Fullføre implementering av kvalifikasjonsrammeverket. - Fullføre FREMS (framtidas energi- og miljøstudium).
DMF	Programmene ved fakultetet oppfattes som å ha god kvalitet, alle program er knyttet til forskningssterke fagmiljø og alle som underviser er aktive forskere. Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket er oppfattet som meget positivt av fagmiljøene. Gir samtidig en god anledning til å gjennomgå hele studieplanen på cand.med.-studiet. *tidligere tiltak gjennomført* - Samkjørt fakultetsintern prosess med å beskrive læringsmål på emnenivå (kvalifikasjons-rammeverket). *planlagte kommende tiltak:* - Programevaluering internasjonale masterprogram
NT	Se Samfunnsrelevans.
SVT	Stort frafall i bachelorprogrammene, men er mer et resultat av programstruktur enn av reelt frafall fra studier, ved at studentene fortsetter på andre program. På de 2-årige masterprogrammene har gjennomstrømming blitt bedre generelt, men bildet er ikke entydig. På de internasjonale masterprogrammene er det markerte variasjoner, men hovedtendens er at faste tidsfrister virker positivt på gjennomføring. Arbeidet med læringsmål som del av å implementere kvalifikasjonsrammeverket ser på sikt ut til å gi vesentlig positive effekter på programkvaliteten. *tidligere tiltak gjennomført* - Revisjon av programstrukturen på bachelornivå, etablert fagspesifikke bachelorprogram, der første år er identisk med årsstudiet i tilsvarende fag. Bør resultere i bedre motivasjon for å fortsette direkte på bachelorprogrammet. - Tettere oppfølging av studentene på masterprogrammene, sterkere styring av faglig tema og tydeligere tidsfrister. Bedre organisert opplegg i grupper, bl a for oppgaveskriving. Avtaler som regulerer ansvarsforhold. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Implementering og videreutvikling av de nye bachelorprogrammene. (F) - Undersøke tilfredsheten på dagens felles bachelorprogram og sammenlikne med tilsvarende på de nye bachelorprogrammene om noen år. (F) - Bedre gjennomstrømming på de 2-årige masterprogrammene, felles masteravtale.

	- Prøve ut ulike metoder for å evaluere studieprogram.
IVT	Gjennomført implementering av kvalifikasjonsrammeverket i alle program og emner for studieåret 2012/13. Har bidratt til klargjøring av programmenes faglige profil og krav til emneportefølje. "Fremtidens studier" med fokus på programkvalitet og relevans under arbeid, planlagt gjennomført i 2012. *tidligere tiltak gjennomført* - Utvikle undervisningslaboratorier med strategiske midler. *planlagte kommende tiltak:* - Økt bruk av laboratorieundervisning i grunnleggende emner.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Utvikle N5T-modellen for gjensidig evaluering av studieprogram. - Avklare forhold mellom opptaksrammer for 5- og 2-årige masterprogram i sivilingeniørutdanninga, samt forbedre styringsstrukturen for de 2-årige programmene. - Implementere ny ordning for komplementære emner. - Styrke bruken av IKT i emnene i sivilingeniørutdanninga. - Vurdere studieprogramporteføljen i sivilingeniørutdanninga. - Redusere totalt antall emner i sivilingeniørutdanninga. - Implementere revidert emne i examen philosophicum for sivilingeniørutdanninga.
FUL	De enkelte lektorprogrammene er preget av at fagundervisninga må samkjøres med de ordinære fag programmene. Det gjør at den faglige progresjonen ikke blir god, fordi lektorprogrammene også skal inkludere emner i praktisk-pedagogisk utdanning. Med en stram studieplan i lektorprogrammene er det vanskelig å koordinere med andre programelementer, f eks utenlandsopphold, endre kulltilhørighet og innpasse andre emner. Enkelte program har ikke funnet optimal studieplan ennå. Studentevalueringer og andre undersøkelser viser at læringsmiljøet er gjennomgående godt. Programmene bygger på sterk lærermedviskning. Det er ikke nevnt noen spesielle tiltak ut over å sørge for at studentene har felles fasiliteter for gi bedre læringsmiljø og støtte opp under fellesskapet.

► Resultatkvalitet: status og tiltak

AB	Generelt: gjennomføringsprosenten er høy, høyt karaktergjennomsnitt, eksterne sensorer i alle emner. *tidligere tiltak gjennomført* - Informasjon og holdningsarbeid for å gi forståelse av hvordan karakterskalaen brukes. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Fokus på frafall og tiltak for å motvirke det. Spørreundersøkelse som fakultetet har gjort, viser at det ikke er entydige grunner til frafall fra program på lavere grad. På høyere grad fullfører 2 av 3. Problemet her er primært rekruttering. Karakterfordeling stort sett i tråd med forventet normalfordeling, men økt strykprosent både på lavere og høyere grad. Relativt stor andel eksamensoppmeldte møter ikke, har økt fra 2009 til 2010. *planlagte kommende tiltak:* - tiltak for å redusere frafall på lavere grad, inkl bruk av bacheloroppgave
IME	LUR har gode eksamensresultat og lavere strykprosent enn de andre studiene. Frafallet ser ut til å bedret seg. *tidligere tiltak gjennomført* - ForVei for førsteårsstudenter som frivillig tilbud. Studentene fornøyd med tiltaket. *planlagte kommende tiltak:* - Realfagstudiet får kontinuasjonseksamen i august slik som for sivilingeniørstudiene. - Studentevaluering for å kartlegge årsaker til frafall. - Ønsker ekstern evaluering av For Vei.
DMF	Større spredning på og mer reell bruk av karakterskalaen på masteroppgavene. Strykprosenten er uendret, men har vurdert tiltak for å redusere den. Gjennomføringsgraden har økt og er på 93 % av

	avtalt utdanningsplan. Det er lite frafall på alle program. *tidligere tiltak gjennomført* - Framdriftsseminar med obligatorisk oppmøte på master i klinisk helse en gang per semester. Gode tilbakemeldinger, fører til større gjennomføringsgrad. - Felles innleveringsfrist masteroppgaver. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Fakultetet bruker karakterstatistikk fra 13 grunnemner som indikator på resultatkvaliteten i bachelorprogrammene og de 5-årige masterprogrammene. Strykprosenten i matematikkemnene er bekymringsfull. Karakterfordeling på masternivå varierer, men med hovedtyngde omkring B-trinnet. Frafallet fra både bachelorprogram og 5-årige masterprogrammet er relativt høyt. På de 2-årige masterprogrammene er det lite frafall. *tidligere tiltak gjennomført* - Støtteundervisning i matematikk grunnemne, gitt positive resultat. - Bruk av midtsemestervurderinger redusert, gir dårligere oppfølging av studentene gjennom semesteret. - I gang et nasjonalt arbeid for å harmonisere karakterbruken og -beskrivelsen i MNT. - Alle førsteårsstudenter har hatt tilbud om samtaler gjennom ForVei. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Undersøke årsak til frafall. Det blir tema på fakultetets dialogmøter med studieprogramråd og institutt for å se på mulige tiltak. (F) - Utrede mulige ordninger for å øke bruken av midtsemestervurderinger igjen, med lavere kostnader. (S)
SVT	Karakterfordelinga har vært tilnærmet konstant de 4 siste år. På høyere grad har det vært forskyving mot ABC-delen av skalaen. Er stabilt innenfor de enkelte instituttene, som kan tyde på at karakterfordeling er mer avhengig av eksamensform. Tendensen for alle er lavere strykprosent. Konklusjonen er at karakterfordeling ikke gir noe mål på kvalitet og kanskje er uinteressant som indikator. Klage på sensur og resultatene av klagerunde er registrert for å se hvor mange som får endret sensur. Avdekket behov for bedre rutiner for sensurbeskrivelse og løpende vurdering gjennom semesteret, likeså behov for å se mer på ordninger knyttet til bruk av ekstern sensor og tilsynssensor. *tidligere tiltak gjennomført* - Tiltak for å få bedre fordeling av karakterene, ikke noen effekt registrert. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Sammenlikne karakterfordeling med tilsvarende fagområder på andre universitet. (F) - Se på mulighet for alternative og mindre ressurskrevende vurderingsformer. (F) - Kritisk gjennomgang av utfyllende regler for sensur. (F) - Se på rutiner for klagebehandling, med referanse til Universitetet i Oslo. (S)
IVT	Høyere opptaksgrense ser ut til å ha ført til lavere strykprosent og frafall. Kandidatene er etterspurt i arbeidsmarkedet. *tidligere tiltak gjennomført* *planlagte kommende tiltak:* - Bedre kunnskap om gjennomstrømming. - Redusere strykprosent der den har steget igjen de siste åra.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Følge opp bruken av karakterskalaen, eventuelt justere poengskalaen for karaktergrensene. Utvikle nærmere føringer for bruk av karakterskalaen, bl a for masteroppgaver (jf NTR/ UHR). - Analysere frafall og gjennomstrømming i sivilingeniørutdanninga, initiere tiltak for å redusere uønsket frafall.
FUL	Karakterstatistikker viser at studentene på praktisk talt alle lektorprogrammene har bedre gjennomsnittskarakter og lavere strykprosent enn på de ordinære bachelor- og masterprogrammene i de

	samme fagområdene. Statistikken for frafall er ikke entydig og viser variasjoner mellom programmene. Det er egentlig for få kull som har fullført til at det er mulig å gi mer relevante data som kan beskrive situasjonen. Vil følge opp med å avdekke tydeligere omfanget på frafall og se på tiltak som kan redusere uønsket frafall.

► Samfunnsrelevans: status og tiltak

AB	De fleste emner i høyeste årskurs er relatert til reelle problemstillinger og problemeiere i samfunnet. *tidligere tiltak gjennomført* - Eksterne sensorer er utøvende arkitekter, planleggere og kunstnere. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Stor oppmerksomhet på samfunnsrelevans i studieprogrammene, jf lektorutdanning, praksisorientert master (POM) og Humanister i praksis. Flere program har praksiskomponenter eller hospitering i relevante institusjoner. En del program er profesjonsorientert. *tidligere tiltak gjennomført* - Etablert humanister i praksis, vært vellykket - Satt i verk ulike tiltak på de 5-årige lektorprogrammene i språk og historie for å få bedre gjennomføring, noe tidlig å si om virkningene er positive. *planlagte kommende tiltak:* - styrke lektorprogrammene i samråd med de aktuelle instituttene - utvide praksistilbudene
IME	Generelt stor etterspørsel etter kandidater fra fakultetet. Velfungerende næringslivsnettverk for noen program, andre skal etableres. LUR-studentene har god forståelse av behovet for faglig fordypning. *tidligere tiltak gjennomført* - Ikke noe spesielt nevnt. *planlagte kommende tiltak:* - Konstituerende møte om nye næringslivsnettverk, vurderer flere.
DMF	Studentene er attraktive i arbeidsmarkedet. Alle programrådene har eksterne medlemmer, sikrer samfunnsrelevansen. *tidligere tiltak gjennomført* - Nytt masterprogram i fedme og helse som direkte svar på uttalt samfunnsbehov. *planlagte kommende tiltak:* - Vurderer nytt masterprogram i global helse.
NT	Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket er godt i gang på programnivå, er satt i gang også på emnenivå. Har ført til noen justeringer i emnesammensetning og virket positivt faglig. Arbeider med å forenkle programstrukturen og -porteføljen og gjøre den tydeligere. Vurderer å tilby alle 2-årige masterprogram som engelskspråklig. FTR'ene gir uttrykk for at uteksaminerte kandidater har relevant kompetanse og får relevante jobber – med unntak av biologene. Bachelorgrad oppfattes ikke som spesielt yrkesrettet, i motsetning til mastergrad. *tidligere tiltak gjennomført* - Tydeliggjøre utdanningstilbudet i bioteknologi gjennom å forenkle programstrukturen. - Deltar i nordisk samarbeid om å etablere felles masterprogram. *planlagte kommende tiltak:* - Fullføre implementering av kvalifikasjonsrammeverket. - Fortsette arbeidet med å forenkle studieprogramporteføljen.
SVT	NTNUs kandidatundersøkelse er brutt ned på fakultetets områder. Kandidatenes egne vurderinger på fakultetets 2-årige masterprogram varierer fra 100 % til 60 % relevant/svært relevant. For de

	internasjonale masterprogrammene er den noe lavere. Undersøkelsen inneholder ikke arbeidsgivers vurdering av relevansen. For profesjonsstudiene er kandidatenes selvtillit til relevansen stor. Undersøkelse av kandidater med bachelorgrad viser lavere selvoppfatning av relevans, en utfordring for fakultetet å bevisstgjøre på den generiske kompetansen programmene gir. *tidligere tiltak gjennomført* - kandidatundersøkelser *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Gi tydeligere informasjon til studentene på bachelornivå om kvalifikasjonenes relevans for arbeidsliv. (F) - La studentene får trening i å bruke sin teoretiske kompetanse. - Etablere arbeidslivsforum. - Gjennomføre undersøkelse av arbeidsgiveres oppfatning av relevansen hos kandidatene. (S)
IVT	"Framtidas studier" har gitt bedret kontakt med arbeidsmarkedet. *tidligere tiltak gjennomført* - "Framtidas studier" *planlagte kommende tiltak:* - Finne data som kan gi informasjon om etterspørsel i arbeidsmarkedet. - Samarbeid om å etablere næringslivsring sammen med linjeforening. - Ph.d.-rekrutteringsseminar for 3.-5. årskurs.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Implementere FUS kontaktforum for å drøfte og få innspill om næringslivets framtidige kompetanse- og kandidatbehov. - Fortsette å fornye studieprogrammene i sivilingeniørutdanninga. - Vurdere å etablere jevnlige kandidat – avtakerundersøkelse.
FUL	Studentundersøkelser bekrefter at lektorprogrammene er samfunnsrelevant, og at innholdet i og oppbygging av programmene langt på vei imøtekommer samfunnets behov. Grunnlaget er lagt for videreutvikling av dem. Nevnt behov for en kandidatundersøkelse. *tiltak:* En egen programevaluering i vårsemesteret 2010 av språkprogrammet bekrefter relevansen. Den peker på at den kan gjøres mer samfunnsrelevant ved å legge lærerutdanningens samfunnsmandat til grunn for å videreutvikling. Det kan gjelde alle programmene.

► Rammekvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet har studieprogram som er veiledningsintensive, til dels 1/1-relasjon mellom lærer og student. Bruker derfor store ressurser til undervisning, som går ut over forskningsvirksomheten. Romsituasjonen er prekær, og kommer til å gå ut over kvaliteten på undervisning hvis den ikke bedres. Høy kontakttid bidrar til godt internasjonalt omdømme. *tidligere tiltak gjennomført* - IFM-modellen tar hensyn til fakultetets spesielle undervisningsform. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Rammekvaliteten er preget av manglende økonomiske ressurser. Stor misnøye med systemet for timeplanlegging og rombestilling. *tidligere tiltak gjennomført* - Redusere antall emner der det er for mye ressurser bundet opp. Prosessen er startet. *planlagte kommende tiltak:* - Forbedre systemene for timeplanlegging og rombestilling i samarbeid med SVT.
IME	Forbedret arealsituasjon, spesielt fasilitetene ved lesesalene. LUR-studentene opplever samhørighet gjennom kullorganisering, resultat av at de har felles undervisning, øvingsopplegg og lesesal.

	tidligere tiltak gjennomført - Revidert reglene for hovedekskursjon. *planlagte kommende tiltak:* - Ekskursjoner for realfagstudentene på linje med sivilingeniørstudentene. Gjelder også LUR-studentene og studentene på bachelorprogrammene.
DMF	Stort sett fornøyd med undervisningslokalene, men noe mangel på store auditorier. Er temporært, skyldes byggevirksomheten. Begrenset økonomi pga manglende basisbevilgning hindrer videreutvikling av emner for masterprogrammene. går spesielt ut over laboratorievirksomheten. *tidligere tiltak gjennomført* - Større samarbeid studieadministrativt på fakultetet. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Stadig behov for å oppgradere undervisningsutstyr og -rom. Melding om at økonomiske rammebetingelser for undervisningsaktivitetene er strammere, spesielt på grunnleggende emner. Gjelder særlig masterprogrammet i nanoteknologi, som ikke har tilstrekkelig basisbevilgning. *tidligere tiltak gjennomført* - Oppgradering av infrastruktur: laboratorier, undervisningsrom og utstyr til undervisnings-laboratorier. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Styringsverktøy som gir oversikt over sammenheng mellom undervisning, bemanning og økonomi. (F) - Oppgradering av mindre undervisningsrom. (S) - Utvikle rutiner for å utnytte undervisningsrom bedre. (S) - Basisbevilgning til masterprogrammet i nanoteknologi. (S)
SVT	Arbeidet med å utvikle læringsmål har ført til større bevissthet om innhold og struktur på studieprogrammene. Ført til revidert behov for alternative undervisnings- og vurderingsformer, med tilhørende undervisningsrom og -utstyr. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Kartlegge behov for bedret tilgang til arbeidsforhold, lesesalplasser for masterstudentene. (F) - Kartlegge behov for rom og audiovisuelt utstyr, etablere standard og legge plan for videre utvikling av slike fasiliteter. (S) - Evaluere romfordelingssystemet. (S)
IVT	God tilgang på eksternfinansiert forskning. Mer anstrengt økonomi på utdanning pga fakultetets utgifter til ForVei og utdanning av læringsassistenter. *tidligere tiltak gjennomført* - Startet arbeid med å få samlet plan for studentarealer. *planlagte kommende tiltak:* - Sentralt elektronisk system for å registrere klager og begrunnelser på eksamensbesvarelser. - Finansiering av ekstra virksomhet knyttet til reiser for samarbeidsprogram.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Generell forbedring av ressurstilgangen til sivilingeniørutdanninga, ansatte og driftsmidler. - Sikre ressurser til at flere studentassistenter får opplæring gjennom LAOS. - Økt tilgang til egnede arealer for undervisning, lesesaler, laboratorier og grupperom. - Oppgradere laboratorieutstyr. - Styrket bruk av IKT i undervisning.
FUL	Innført diverse organisatoriske tiltak (faglige og sosiale) som styrker felles identitet for studentene. Gjelder både internt i de enkelte lektorprogrammene og mellom dem. Bruk av egen faglig koordinator. Er behov for finansiering som sikrer at fellesidentiteten kan beholdes og styrkes. Er helt nødvendig for kvaliteten i programmene å sikre finansiering for å ha tilstrekkelig bemanning og egnet struktur for en profesjonsutdanning. økt behov for romkapasitet.

	tiltak: - Tilby fagemner som i større grad integrerer fag og lærerrolle. - Utrede behovet for faglig og administrativ bemanning for å møte økt behov i denne profesjonsutdanninga. - Få fram hva det reelle behovet for finansiering er, bl a for å ha programspesifikke emner.

► Styringskvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet håndterer avvik på ulike måter, avhengig av type avvik. *tidligere tiltak gjennomført* - Utarbeidet årshjul for undervisning. - Etablert ulike fora for å sikre god faglig kvalitet. - Utadrettet sikring av utdanning gjennom utstillinger, forelesninger, debattmøter. *planlagte kommende tiltak:* - Programrådet for masterprogrammet i arkitektur er pådriver for gode prosesser i å utvikle kvalifikasjonsrammeverket. - Nødvendig å bruke, justere og forbedre det systemet vi har utviklet for kvalitetssikring for å sikre kontinuitet.
HF	Arbeider med å gi studieprogramrådene sterkere rolle i å sikre kvaliteten på utdanningsvirksomheten. Må være våkne for nytenking slik at kvalitetssikringsarbeidet ikke blir redusert til formalitet. *tidligere tiltak gjennomført* - Organisert funksjonen og ansvaret for studieprogramrådene, avklart rollene. Vedtatt felles mandat for dem. *planlagte kommende tiltak:* - Øke motivasjonen hos studentene for å delta i referansegruppene. - Involvere studentrepresentantene mer konsekvent i sikringsarbeidet. - Gjennomgå rutinene for oppfølging av evalueringene, særlig avvik.
IME	Rollefordeling studieprogramråd – institutt – fakultet fungerer bra. Kan oppstå konflikter fordi leder av programråd ikke har myndighet, gjelder spesielt når det inngår emner fra andre fakultet i programmet. *tidligere tiltak gjennomført* - Ikke noe spesielt nevnt. *planlagte kommende tiltak:* - Dialogmøter med alle partene, egne møter med FTR'ene.
DMF	Godt samarbeid fakultetsinternt, både studieadministrativt og faglig. Fakultet har egne møter med studenttillitsvalgte. *tidligere tiltak gjennomført* - Tydeliggjøring av ansvarslinjene semesterkoordinator – instituttleder – prodekan. - Eget programråd for cand.med.-studiet og etablering av undervisningsenheter. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Flere institutt melder at de ikke har god nok mulighet til å styre ressursbruken for å kunne styre emneporteføljen. Er til dels uklar ansvarsfordeling mellom institutt og programråd. KVASS oppfattes av faglærerne fremdeles som lite brukervennlig, fakultetet har ikke noen egen stilling til å koordinere bruken internt. Fakultetet har ikke etablert egen KVASS-side. Studentene i råd og utvalg er engasjerte og bidrar positivt i arbeidet med undervisningsplanlegging og programstruktur. *tidligere tiltak gjennomført* - Dialogmøter mellom dekanatet og instituttene. *planlagte kommende tiltak:* - Etablere egne sider i KVASS
SVT	Flere institutt har opprette studieutvalg og programråd, som avlaster instituttleder og har mer fokus på

	studievirksomheten. Gir bredere engasjement hos faglærerne. Ikke løst alle utfordringer knyttet til tverrfakultære studieprogram. Har videreutviklet studieveilederfunksjonen i samarbeid med Studieavdelingen og Det humanistiske fakultet. *tidligere tiltak gjennomført* - Opprettet studieutvalg og programråd. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Etablere studieutvalg ved instituttene, fastsette mandat for dem. (F) - Arbeide videre med å utvikle studieveilederfunksjonen sammen med HF og SA. (F) - Redusere omfang av saksbehandling. (F) - Se om det er mulig å tilby alle studenter veiledningssamtale i løpet av studietida. (F)
IVT	Fakultetets utdanningskomité viktig felles forum for fakultetet. *tidligere tiltak gjennomført* - God studentmedvirkning i studieutvalg og -råd og i evaluering av emner. - Studieprogramutvalgene er godt etablert og er aktive organ. - Fakultetsledelsens årlige styringsdialoger med instituttene fungerer godt, der hovedtema er handlingsplanen. *planlagte kommende tiltak:* - Mer fokus på utdanning i styringsdialogene, særlig for å finne god samhandling mellom institutt og studieprogramråd. - Bedre organisering av de internasjonale studieprogrammene.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Avklare ansvars- og myndighetsforhold mellom ulike aktører i styring av utdanning. - Spesielt fokus på å forbedre styringsstrukturen for de internasjonale 2-årige programmene. - Utforme revidert mandat for FUS. - Utvikle mer standardiserte prosedyrer og verktøy for å følge opp avvik. - Revisjon av KVASS og bedre forankring og implementering.
FUL	En utfordring å finne hvilke samarbeidsformer mellom faginstituttene og Program for lærerutdanning som gir best funksjonalitet. Må også se3 på nytt mandat for styring av lektorprogrammene gjennom endret mandat for FUL.

Sammendrag av kvalitetsmeldingene for 2010 fra fakultetene, FUL, FUS

Statusbeskrivelse og vurderinger av de 7 målepunktene og planlagte tiltak

27.05.11

► Inntakskvalitet: status og tiltak

AB	Det gir liten mening i å måle inntakskvalitet i opptakspoeng for studieprogrammene til AB. Kunststudiet har opptaksprøver, fakultetet vurderer å supplere opptaket til arkitekturstudiet med opptaksprøver. Fakultetet oppfatter søkertallene som tilfredsstillende, det 5-årige masterprogrammet i arkitektur hadde i 2010 ca 5 primærsøkere per studieplass. Til de 2-årige masterprogrammene varierte søkning og antall kvalifiserte søkere. Til kunststudiet, spesielt lavere grad, er det god søkning. *tidligere tiltak gjennomført* *planlagte kommende tiltak:* - Finne indikatorer som måler relevant inntakskvalitet.
HF	Store forskjeller i søkergrunnlaget til ulike bachelorprogram, særlig språkstudiene. Er delvis nasjonal trend. De tilsvarende 5LU-programmene har god søkning, til dels også årsstudiene. Fikk ikke fylt plassene på de 2-årige masterprogrammene.

	tidligere tiltak gjennomført - Satt i gang pilotprosjektet POM (praksisorientert master) *planlagte kommende tiltak:* - rekruttering, spesielt til språkfag og masterprogram - gjennomføre POM (praksisorientert master) og vurdere utviding av tilbudet
IME	Økning i antall søknader til både sivilingeniørprogrammene og realfagprogrammene, gledelig økning i kvinneandelen. Har mulighet for å øke kapasiteten på enkelte program De aller fleste som fullfører bachelorgrad i realfag forsetter på masterprogram. Lektorprogrammene markert økning, både i antall søknader og på opptakspoengsum. *tidligere tiltak gjennomført* - Nye rekrutteringstiltak, flytting av jentedagen. - "IT-camp" for jenter i videregående skole, men erfaring viser at de fleste som kommer dit, ikke har høy nok poengsum til å få tilbud om studieplass i opptaket. - Jenteprosjektet ADA, omfatter sivilingeniørprogrammene på fakultetet. - Matematikkdag tilbud til 3. kl videregående skole. Bør være for 2. kl, som kan følges opp. - Forskningsdagene og "Reasearcher's Night". *planlagte kommende tiltak:* - Finne balansen mellom inntakskvalitet og behovet for ferdige kandidater. - Videreføring og oppretting av nye rekrutteringstiltak, bl a omorganisering av jentedagen og matematikkdagen.
DMF	Svært god kvalitet til cand.med.-studiet, selv om antall søkere gikk ned. Uansett tilstrekkelig antall godt kvalifiserte søkere. Varierende søkergrunnlag til de 2-årige masterprogrammene. Til dels svake engelskkunnskaper hos dem som ble tatt opp til de internasjonale masterprogrammene. For seint svar til de internasjonale søkerne kan ha ført til at flere av dem tok imot studieplass ved andre institusjoner, og dermed overvekt norske/nordiske studenter på disse programmene. *tidligere tiltak gjennomført* - Økt informasjon til de internasjonale studentene under søknadsprosessen. - Forbedret og oppdatert informasjon om studietilbudene på engelsk og overfor arbeidsgivere. *planlagte kommende tiltak:* - Raskere opptaksprosess på de internasjonale masterprogrammene. - Bedre informasjonen til og om de internasjonale søkerne for å redusere frafall i opptaksprosessen. - Flere samarbeidsavtaler med internasjonale partnere – både cand.med.-studiet og de 2-årige masterprogrammene. - Overbooke i opptaket av de internasjonale studentene.
NT	Førsteprioritetssøkere til bachelorprogram og 5-årige masterprogram valgt som indikator for inntakskvalitet, viser en liten økning for teknologiprogrammene og en liten nedgang for realfagprogrammene i forhold til tendensen i fjor. I snitt er antall førsteprioritetssøkere til 2-årige masterprogram på over 2,0 – men det er store forskjeller mellom de ulike programmene. de som får tilbud om opptak, har vanligvis karaktersnitt mellom B og C fra fordypningen i bachelorprogrammet. Flere av søkerne med internasjonal bakgrunn har svakt faglig grunnlag, samt dårlige engelskkunnskaper hos en god del søkere. Det er ønskelig med bedre søkergrunnlag til flere studieprogram, særlig til bachelorprogrammene og til sivilingeniørprogrammet i industriell kjemi og bioteknologi. På de 2-årige masterprogrammene i realfag er det ledig kapasitet. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Mer omfattende rekrutteringsarbeid. (F) - Ha oppmerksomhet på det faglige opptaksgrunnlaget og språkferdighetene hos internasjonale søkere. (S)
SVT	Antall primærsøkere i snitt pr studieplass for hele fakultetet økt jevnt siden 2007, men ujevnt fordelt, der spesielt søkning til lavere grad er under ønsket nivå. Søkernes karakterpoeng fra videregående

	skole er antakelig et bedre mål på inntakskvalitet. På enkelte program er det for få søkere til å fylle utdanningskapasiteten. Registrerer også at kompetansen hos flere opptatte er for dårlig, f eks engelskkunnskapene for en del internasjonale studenter og faglig kompetanse ved overgang fra bachelorprogram til masterprogram. *tidligere tiltak gjennomført* - Krav om C som gjennomsnittlig karakter i fordypningsdelen for opptak til 2-årig masterprogram. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Bedre informasjon og tydeligere profilering av studieprogramporteføljen. (F) - Bruke søkernes karakterpoeng som kriterium ved fordeling av studieplasser. (F) - Vurdere effekten av C-krav ved opptak til masterprogram; se på sammenheng mellom opptakskrav til 2-årig masterprogram og innhold i de nye bachelorprogrammene. (F) - Må få klarhet i kriteriene for å fordele opptaksrammene mellom fakultetene og de ulike programkategoriene. (S) - Øke kravet til kompetanse i bruk av engelsk for internasjonale studenter. (S)
IVT	Det er fremdeles godt rekrutteringsgrunnlag til de 5-årige sivilingeniørprogrammene, kvalitativt og kvantitativt. Til dels svake språkkunnskaper hos dem som ble tatt opp til de internasjonale masterprogrammene. Forskyvninger i jenteandelen mellom programmene på sivilingeniørutdanning. *tidligere tiltak gjennomført* - Utvidet rekrutteringsarbeid med spesiell vekt på tiltak overfor potensielle kvinnelige søkere *planlagte kommende tiltak:* - Viderefører økt informasjon, spesielt overfor potensielle kvinnelige søkere og besøksordning på videregående skoler av studenter som er tidligere elever der
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Kartlegge årsaker til at færre studenter tar imot tildelt studieplass. - Utrede mulighet til for å utvide opptaket til de 2-årige masterprogrammene, f eks fra realfag. - Implementere nye nordiske masterprogram i N5T-regi. - Skaffe bedre statistikkgrunnlag til å vurdere studenter til internasjonale masterprogram.
FUL	Gjennomgående god søkning med tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere, målt i karakterpoeng, til å fylle plassene. Opptaksgrensene for de ulike programmene har enten holdt seg stabil eller økt sammenliknet med opptaket i 2009. Ingen nye tiltak nevnt ut over å øke informasjonen.

► Undervisningskvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet evaluerer alle emnene hvert år ved referansegrupper. Avvik rapporteres til instituttleder og fakultetet. Ikke påvist behov for korrigerende tiltak, med unntak av ett program. Stort engasjement fra studentene, fakultetene oppfatter det som at læringsmiljøet er godt. *tidligere tiltak gjennomført* - Ansatt studentassistent som følger opp studentenes evaluering. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Referansegruppene fungerer stort sett etter intensjonen, men det kan være vanskelig å få studentene til å delta. Bedre informasjon om hensikten med referansegrupper og opplæring i arbeidet, motivasjon til engasjement; en utfordring for institusjonen å gjøre rollen tydelig. Systemet for oppfølging kan være utydelig, kanskje fraværende. *tidligere tiltak gjennomført* - Endringer i emner basert på innspill fra studentene i evalueringsprosessen, flere eksempler nevnt. - Etablert rutiner for å følge opp innspill, gjennom studieprogramråd og medarbeidersamtaler. Hvert enkelt institutt må finne sin måte å gjøre det på. - Alle masterstudenter til midtveissamtale for å sikre progresjonen, delvis gjennomført. Blir videreført som tilbud, ikke obligatorisk. *planlagte kommende tiltak:* - Øke motivasjon for å delta i referansegruppe.

	- Mer vekt på å evaluere studentenes egeninnsats. - Oppfølging av avdekt kvalitetssvikt. - Revidere retningslinjene for midtveissamtale for masterstudentene.
IME	De fleste emnene i 1.-3. årskurs på sivilingeniørprogrammene har hatt referansegrupper. *tidligere tiltak gjennomført* - Utarbeidet jobbeskrivelse for arbeidet i referansegruppene. - Felles rutine til ordningen med tilsynssensor. - Egen KVASS-side for fakultetet. *planlagte kommende tiltak:* - Bedre retningslinjer for arbeidet i referansegruppene.
DMF	Flere undersøkelser viser at medisinstudiet ved NTNU oppfattes som meningsfylt av studentene, det oppleves som et godt læringsmiljø og studentene har tilhørighet. *tidligere tiltak gjennomført* - Opprettet referansegrupper i emner som ikke hadde det før. Vært tydelig på hva evalueringene skal brukes til. - Veiledningsseminar for ph.d., master og cand.med-studiet. Har gitt positive resultat. - Ny evalueringsform i PBL-undervisninga med elektronisk innlevering. Gir mulighet for bedre selvrefleksjon og tilbakemeldinger. *planlagte kommende tiltak:* - Forbedre og fortsette med veiledningsseminar. - Utvidet bruk av referansegrupper. - Bedre registrering av studentenes permisjoner og deltidsopplegg for å bedre progresjonen.
NT	Vurdert resultatene i læringsmiljøundersøkelsen 2010 for NTNU. Fakultetets respondenter skiller seg ikke ut negativt sammenliknet med de andre fakultetene. Problemer med å skaffe nok studenter til referansegruppene. Varierer hvor tilgjengelig de ulike sluttevalueringene er, bør være i større omfang. Større avvik kommer ikke alltid til syne i referansegruppene. Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket ser ut til å virke positivt på undervisnings-kvaliteten *tidligere tiltak gjennomført* - I ferd med å gi bedre fysiske forhold i Realfagbygget for linjeforeningene. - Omlegging av noen bachelorprogram for å gi studentene bedre tilhørighet og sosial ramme. Fra arbeidet i referansegruppene rapporteres det ikke om noen endringer av betydning fra året før. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Rutiner for å gjøre rapportene fra referansegruppene tilgjengelige, med rutiner for oppfølging. (F) - Bedre informasjon tidsnok til medlemmene i referansegrupper. (F)
SVT	Bruk av referansegrupper er blitt bedre forankret, men fremdeles en utfordring å få studentene til å delta, og at tilbakemeldingene de gir blir fulgt opp. *tidligere tiltak gjennomført* - Mer informasjon om bruk av referansegrupper for å rekruttere studenter til å delta og at faglærerne får mer positiv holdning til referansegrupper. - Har utarbeidet læringsmål for programmene, lagt i studieplanene for 2011/12. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Fortsette å forbedre informasjonen om arbeid i og hensikt med referansegrupper. (F) - Utvikle læringsmål for emner. (F)
IVT	Økt bruk av referansegrupper, noen emner med svak evaluering. Høy forskningsaktivitet gir godt utgangspunkt for oppdatert undervisning på de områdene. En del emner med lite pedagogisk fornyelse. Økonomisk hindring for å øke laboratorieundervisning. *tidligere tiltak gjennomført* - forbedring teknostart *planlagte kommende tiltak:*

	- videreutvikling av studieprogramstrengene - øke bruk av ulike læringsformer - få opp interessen for studentenes deltakelse i referansegrupper
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Utvikle alternative metoder for midtsemesterprøver for å følge opp studentenes læringsprosess gjennom semesteret. - Utvikle bedre systematiserte og tilgjengelige pedagogiske støttetiltak for faglærere, særlig videre pedagogisk opplæring etter pedup.
FUL	Arbeides med å gi studentene fellesskap og opparbeide bevisstheten om at de skal arbeide i skolen som lektor – felles bevissthet om fagidentitet og lærerprofesjon. Oppnås ulikt i de enkelte programmet. Det ser ut til å ha sammenheng med selv strukturen på programmet. Der studentene holdes samlet faglig med felles "lektoremner" og kull som følger hverandre gjennom større deler av selve studieløpet, oppstår fellesskapet og profesjonsbevisstheten. Problem knyttet til fagemner felels med studenter på de øvrige bachelor- og masterprogrammene, fordi disse emnene ikke har det pedagogiske preget og fokuset som trengs. Det er behov for mer praktisk trening i muntlig formidling, spesielt språkprogrammene. Utydelig ansvarsfordeling fagemner og praksisopplæring, gir manglende sammenheng. *planlagte kommende tiltak:* - Større studentevaluering på LUR-programmet i 2011. - Lektorstudentene som læringsassistenter på de faglige innføringsemner for 1.årsstudenter. - Egne fagemner i lektorprogrammene - Mer oppfølging av studentene.

► Programkvalitet: status og tiltak

AB	Innføring av kvalifikasjonsrammeverket gir godt grunnlag for å videreutvikle programmene. *tidligere tiltak gjennomført* - Programråd med eksterne medlemmer. *planlagte kommende tiltak:* - Evalueringsgruppe med ekstern deltakelse og faglig støtte fra PLU i programmet Fysisk planlegging.
HF	Tre områder med spesiell oppmerksomhet: d. Kvalifikasjonsrammeverket, implementering og nytteverdi Stort sett (svært) vellykket prosess, bl a pga god organisering og oppfølging, entusiastiske ildsjeler. Arbeidet har økt bevisstheten om sammenheng og progresjon emne – program og retter oppmerksomheten på den kompetansen studentene skal ha etter fullført utdanning. Nyttig verktøy! e. Rekruttering til masterprogram Instituttene er oppmerksom på problemet og har satt i verk ulike tiltak. f. Oppfølging av periodevis evaluering av program Programmene som har hatt slik evaluering i 2010 har gitt tilbakemelding, men den viser at det ikke er gjort vesentlige endringer. De gir like fullt nyttig informasjon. *tidligere tiltak gjennomført* - Se a-c ovenfor, dessuten etablert bacheloroppgave på en del program. Er en utfordring pga økonomi. *planlagte kommende tiltak:* - fortsette periodevise evalueringer - avsluttende bacheloroppgave for flere program
IME	Implementering av kvalifikasjonsrammeverket, både på program- og emnenivå, er godt i gang. Er til dels høyt frafall på bachelorprogram. Konstaterer at bachelorprogrammene i realfagene stort sett fungerer som forberedelse til masterprogram og ikke som selvstendig, avsluttet utdanning. *tidligere tiltak gjennomført* - Startet implementeringsarbeidet av kvalifikasjonsrammeverket. *planlagte kommende tiltak:*

	- Redusere antall emner. - Fullføre implementering av kvalifikasjonsrammeverket. - Fullføre FREMS (framtidas energi- og miljøstudium).
DMF	Programmene ved fakultetet oppfattes som å ha god kvalitet, alle program er knyttet til forskningssterke fagmiljø og alle som underviser er aktive forskere. Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket er oppfattet som meget positivt av fagmiljøene. Gir samtidig en god anledning til å gjennomgå hele studieplanen på cand.med.-studiet. *tidligere tiltak gjennomført* - Samkjørt fakultetsintern prosess med å beskrive læringsmål på emnenivå (kvalifikasjons-rammeverket). *planlagte kommende tiltak:* - Programevaluering internasjonale masterprogram
NT	Se Samfunnsrelevans.
SVT	Stort frafall i bachelorprogrammene, men er mer et resultat av programstruktur enn av reelt frafall fra studier, ved at studentene fortsetter på andre program. På de 2-årige masterprogrammene har gjennomstrømming blitt bedre generelt, men bildet er ikke entydig. På de internasjonale masterprogrammene er det markerte variasjoner, men hovedtendens er at faste tidsfrister virker positivt på gjennomføring. Arbeidet med læringsmål som del av å implementere kvalifikasjonsrammeverket ser på sikt ut til å gi vesentlig positive effekter på programkvaliteten. *tidligere tiltak gjennomført* - Revisjon av programstrukturen på bachelornivå, etablert fagspesifikke bachelorprogram, der første år er identisk med årsstudiet i tilsvarende fag. Bør resultere i bedre motivasjon for å fortsette direkte på bachelorprogrammet. - Tettere oppfølging av studentene på masterprogrammene, sterkere styring av faglig tema og tydeligere tidsfrister. Bedre organisert opplegg i grupper, bl a for oppgaveskriving. Avtaler som regulerer ansvarsforhold. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Implementering og videreutvikling av de nye bachelorprogrammene. (F) - Undersøke tilfredsheten på dagens felles bachelorprogram og sammenlikne med tilsvarende på de nye bachelorprogrammene om noen år. (F) - Bedre gjennomstrømming på de 2-årige masterprogrammene, felles masteravtale. - Prøve ut ulike metoder for å evaluere studieprogram.
IVT	Gjennomført implementering av kvalifikasjonsrammeverket i alle program og emner for studieåret 2012/13. Har bidratt til klargjøring av programmenes faglige profil og krav til emneportefølje. "Fremtidens studier" med fokus på programkvalitet og relevans under arbeid, planlagt gjennomført i 2012. *tidligere tiltak gjennomført* - Utvikle undervisningslaboratorier med strategiske midler. *planlagte kommende tiltak:* - Økt bruk av laboratorieundervisning i grunnleggende emner.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Utvikle N5T-modellen for gjensidig evaluering av studieprogram. - Avklare forhold mellom opptaksrammer for 5- og 2-årige masterprogram i sivilingeniørutdanninga, samt forbedre styringsstrukturen for de 2-årige programmene. - Implementere ny ordning for komplementære emner. - Styrke bruken av IKT i emnene i sivilingeniørutdanninga. - Vurdere studieprogramporteføljen i sivilingeniørutdanninga. - Redusere totalt antall emner i sivilingeniørutdanninga. - Implementere revidert emne i examen philosophicum for sivilingeniørutdanninga.
FUL	De enkelte lektorprogrammene er preget av at fagundervisninga må samkjøres med de ordinære fag programmene. Det gjør at den faglige progresjonen ikke blir god, fordi lektorprogrammene også skal inkludere emner i praktisk-pedagogisk utdanning. Med en stram studieplan i lektorprogrammene er det

	vanskelig å koordinere med andre programelementer, f eks utenlandsopphold, endre kulltilhørighet og innpasse andre emner. Enkelte program har ikke funnet optimal studieplan ennå. Studentevalueringer og andre undersøkelser viser at læringsmiljøet er gjennomgående godt. Programmene bygger på sterk lærermedviskning. Det er ikke nevnt noen spesielle tiltak ut over å sørge for at studentene har felles fasiliteter for gi bedre læringsmiljø og støtte opp under fellesskapet.

► Resultatkvalitet: status og tiltak

AB	Generelt: gjennomføringsprosenten er høy, høyt karaktergjennomsnitt, eksterne sensorer i alle emner. *tidligere tiltak gjennomført* - Informasjon og holdningsarbeid for å gi forståelse av hvordan karakterskalaen brukes. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Fokus på frafall og tiltak for å motvirke det. Spørreundersøkelse som fakultetet har gjort, viser at det ikke er entydige grunner til frafall fra program på lavere grad. På høyere grad fullfører 2 av 3. Problemet her er primært rekruttering. Karakterfordeling stort sett i tråd med forventet normalfordeling, men økt strykprosent både på lavere og høyere grad. Relativt stor andel eksamensoppmeldte møter ikke, har økt fra 2009 til 2010. *planlagte kommende tiltak:* - tiltak for å redusere frafall på lavere grad, inkl bruk av bacheloroppgave
IME	LUR har gode eksamensresultat og lavere strykprosent enn de andre studiene. Frafallet ser ut til å bedret seg. *tidligere tiltak gjennomført* - ForVei for førsteårsstudenter som frivillig tilbud. Studentene fornøyd med tiltaket. *planlagte kommende tiltak:* - Realfagstudiet får kontinuasjonseksamen i august slik som for sivilingeniørstudiene. - Studentevaluering for å kartlegge årsaker til frafall. - Ønsker ekstern evaluering av For Vei.
DMF	Større spredning på og mer reell bruk av karakterskalaen på masteroppgavene. Strykprosenten er uendret, men har vurdert tiltak for å redusere den. Gjennomføringsgraden har økt og er på 93 % av avtalt utdanningsplan. Det er lite frafall på alle program. *tidligere tiltak gjennomført* - Framdriftsseminar med obligatorisk oppmøte på master i klinisk helse en gang per semester. Gode tilbakemeldinger, fører til større gjennomføringsgrad. - Felles innleveringsfrist masteroppgaver. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Fakultetet bruker karakterstatistikk fra 13 grunnemner som indikator på resultatkvaliteten i bachelorprogrammene og de 5-årige masterprogrammene. Strykprosenten i matematikkemnene er bekymringsfull. Karakterfordeling på masternivå varierer, men med hovedtyngde omkring B-trinnet. Frafallet fra både bachelorprogram og 5-årige masterprogrammet er relativt høyt. På de 2-årige masterprogrammene er det lite frafall. *tidligere tiltak gjennomført* - Støtteundervisning i matematikk grunnemne, gitt positive resultat. - Bruk av midtsemestervurderinger redusert, gir dårligere oppfølging av studentene gjennom semesteret. - I gang et nasjonalt arbeid for å harmonisere karakterbruken og -beskrivelsen i MNT. - Alle førsteårsstudenter har hatt tilbud om samtaler gjennom ForVei. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Undersøke årsak til frafall. Det blir tema på fakultetets dialogmøter med studieprogramråd og institutt

	for å se på mulige tiltak. (F) - Utrede mulige ordninger for å øke bruken av midtsemestervurderinger igjen, med lavere kostnader. (S)
SVT	Karakterfordelinga har vært tilnærmet konstant de 4 siste år. På høyere grad har det vært forskyving mot ABC-delen av skalaen. Er stabilt innenfor de enkelte instituttene, som kan tyde på at karakterfordeling er mer avhengig av eksamensform. Tendensen for alle er lavere strykprosent. Konklusjonen er at karakterfordeling ikke gir noe mål på kvalitet og kanskje er uinteressant som indikator. Klage på sensur og resultatene av klagerunde er registrert for å se hvor mange som får endret sensur. Avdekket behov for bedre rutiner for sensurbeskrivelse og løpende vurdering gjennom semesteret, likeså behov for å se mer på ordninger knyttet til bruk av ekstern sensor og tilsynssensor. *tidligere tiltak gjennomført* - Tiltak for å få bedre fordeling av karakterene, ikke noen effekt registrert. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Sammenlikne karakterfordeling med tilsvarende fagområder på andre universitet. (F) - Se på mulighet for alternative og mindre ressurskrevende vurderingsformer. (F) - Kritisk gjennomgang av utfyllende regler for sensur. (F) - Se på rutiner for klagebehandling, med referanse til Universitetet i Oslo. (S)
IVT	Høyere opptaksgrense ser ut til å ha ført til lavere strykprosent og frafall. Kandidatene er etterspurt i arbeidsmarkedet. *tidligere tiltak gjennomført* *planlagte kommende tiltak:* - Bedre kunnskap om gjennomstrømming. - Redusere strykprosent der den har steget igjen de siste åra.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Følge opp bruken av karakterskalaen, eventuelt justere poengskalaen for karaktergrensene. Utvikle nærmere føringer for bruk av karakterskalaen, bl a for masteroppgaver (jf NTR/ UHR). - Analysere frafall og gjennomstrømming i sivilingeniørutdanninga, initiere tiltak for å redusere uønsket frafall.
FUL	Karakterstatistikker viser at studentene på praktisk talt alle lektorprogrammene har bedre gjennomsnittskarakter og lavere strykprosent enn på de ordinære bachelor- og masterprogrammene i de samme fagområdene. Statistikken for frafall er ikke entydig og viser variasjoner mellom programmene. Det er egentlig for få kull som har fullført til at det er mulig å gi mer relevante data som kan beskrive situasjonen. Vil følge opp med å avdekke tydeligere omfanget på frafall og se på tiltak som kan redusere uønsket frafall.

► Samfunnsrelevans: status og tiltak

AB	De fleste emner i høyeste årskurs er relatert til reelle problemstillinger og problemeiere i samfunnet. *tidligere tiltak gjennomført* - Eksterne sensorer er utøvende arkitekter, planleggere og kunstnere. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Stor oppmerksomhet på samfunnsrelevans i studieprogrammene, jf lektorutdanning, praksisorientert master (POM) og Humanister i praksis. Flere program har praksiskomponenter eller hospitering i relevante institusjoner. En del program er profesjonsorientert. *tidligere tiltak gjennomført* - Etablert humanister i praksis, vært vellykket - Satt i verk ulike tiltak på de 5-årige lektorprogrammene i språk og historie for å få bedre gjennomføring, noe tidlig å si om virkningene er positive.

	planlagte kommende tiltak: - styrke lektorprogrammene i samråd med de aktuelle instituttene - utvide praksistilbudene
IME	Generelt stor etterspørsel etter kandidater fra fakultetet. Velfungerende næringslivsnettverk for noen program, andre skal etableres. LUR-studentene har god forståelse av behovet for faglig fordypning. *tidligere tiltak gjennomført* - Ikke noe spesielt nevnt. *planlagte kommende tiltak:* - Konstituerende møte om nye næringslivsnettverk, vurderer flere.
DMF	Studentene er attraktive i arbeidsmarkedet. Alle programrådene har eksterne medlemmer, sikrer samfunnsrelevansen. *tidligere tiltak gjennomført* - Nytt masterprogram i fedme og helse som direkte svar på uttalt samfunnsbehov. *planlagte kommende tiltak:* - Vurderer nytt masterprogram i global helse.
NT	Arbeidet med å implementere kvalifikasjonsrammeverket er godt i gang på programnivå, er satt i gang også på emnenivå. Har ført til noen justeringer i emnesammensetning og virket positivt faglig. Arbeider med å forenkle programstrukturen og -porteføljen og gjøre den tydeligere. Vurderer å tilby alle 2-årige masterprogram som engelskspråklig. FTR'ene gir uttrykk for at uteksaminerte kandidater har relevant kompetanse og får relevante jobber – med unntak av biologene. Bachelorgrad oppfattes ikke som spesielt yrkesrettet, i motsetning til mastergrad. *tidligere tiltak gjennomført* - Tydeliggjøre utdanningstilbudet i bioteknologi gjennom å forenkle programstrukturen. - Deltar i nordisk samarbeid om å etablere felles masterprogram. *planlagte kommende tiltak:* - Fullføre implementering av kvalifikasjonsrammeverket. - Fortsette arbeidet med å forenkle studieprogramporteføljen.
SVT	NTNUs kandidatundersøkelse er brutt ned på fakultetets områder. Kandidatenes egne vurderinger på fakultetets 2-årige masterprogram varierer fra 100 % til 60 % relevant/svært relevant. For de internasjonale masterprogrammene er den noe lavere. Undersøkelsen inneholder ikke arbeidsgivers vurdering av relevansen. For profesjonsstudiene er kandidatenes selvtillit til relevansen stor. Undersøkelse av kandidater med bachelorgrad viser lavere selvoppfatning av relevans, en utfordring for fakultetet å bevisstgjøre på den generiske kompetansen programmene gir. *tidligere tiltak gjennomført* - kandidatundersøkelser *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Gi tydeligere informasjon til studentene på bachelornivå om kvalifikasjonenes relevans for arbeidsliv. (F) - La studentene får trening i å bruke sin teoretiske kompetanse. - Etablere arbeidslivsforum. - Gjennomføre undersøkelse av arbeidsgiveres oppfatning av relevansen hos kandidatene. (S)
IVT	"Framtidas studier" har gitt bedret kontakt med arbeidsmarkedet. *tidligere tiltak gjennomført* - "Framtidas studier" *planlagte kommende tiltak:* - Finne data som kan gi informasjon om etterspørsel i arbeidsmarkedet. - Samarbeid om å etablere næringslivsring sammen med linjeforening.

	- Ph.d.-rekrutteringsseminar for 3.-5. årskurs.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Implementere FUS kontaktforum for å drøfte og få innspill om næringslivets framtidige kompetanse- og kandidatbehov. - Fortsette å fornye studieprogrammene i sivilingeniørutdanninga. - Vurdere å etablere jevnlige kandidat – avtakerundersøkelse.
FUL	Studentundersøkelser bekrefter at lektorprogrammene er samfunnsrelevant, og at innholdet i og oppbygging av programmene langt på vei imøtekommer samfunnets behov. Grunnlaget er lagt for videreutvikling av dem. Nevnt behov for en kandidatundersøkelse. *tiltak:* En egen programevaluering i vårsemesteret 2010 av språkprogrammet bekrefter relevansen. Den peker på at den kan gjøres mer samfunnsrelevant ved å legge lærerutdanningens samfunnsmandat til grunn for å videreutvikling. Det kan gjelde alle programmene.

► Rammekvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet har studieprogram som er veiledningsintensive, til dels 1/1-relasjon mellom lærer og student. Bruker derfor store ressurser til undervisning, som går ut over forskningsvirksomheten. Romsituasjonen er prekær, og kommer til å gå ut over kvaliteten på undervisning hvis den ikke bedres. Høy kontakttid bidrar til godt internasjonalt omdømme. *tidligere tiltak gjennomført* - IFM-modellen tar hensyn til fakultetets spesielle undervisningsform. *planlagte kommende tiltak:*
HF	Rammekvaliteten er preget av manglende økonomiske ressurser. Stor misnøye med systemet for timeplanlegging og rombestilling. *tidligere tiltak gjennomført* - Redusere antall emner der det er for mye ressurser bundet opp. Prosessen er startet. *planlagte kommende tiltak:* - Forbedre systemene for timeplanlegging og rombestilling i samarbeid med SVT.
IME	Forbedret arealsituasjon, spesielt fasilitetene ved lesesalene. LUR-studentene opplever samhørighet gjennom kullorganisering, resultat av at de har felles undervisning, øvingsopplegg og lesesal. *tidligere tiltak gjennomført* - Revidert reglene for hovedekskursjon. *planlagte kommende tiltak:* - Ekskursjoner for realfagstudentene på linje med sivilingeniørstudentene. Gjelder også LUR-studentene og studentene på bachelorprogrammene.
DMF	Stort sett fornøyd med undervisningslokalene, men noe mangel på store auditorier. Er temporært, skyldes byggevirksomheten. Begrenset økonomi pga manglende basisbevilgning hindrer videreutvikling av emner for masterprogrammene. går spesielt ut over laboratorievirksomheten. *tidligere tiltak gjennomført* - Større samarbeid studieadministrativt på fakultetet. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Stadig behov for å oppgradere undervisningsutstyr og -rom. Melding om at økonomiske rammebetingelser for undervisningsaktivitetene er strammere, spesielt på grunnleggende emner. Gjelder særlig masterprogrammet i nanoteknologi, som ikke har tilstrekkelig basisbevilgning. *tidligere tiltak gjennomført* - Oppgradering av infrastruktur: laboratorier, undervisningsrom og utstyr til undervisnings-laboratorier. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):*

	- Styringsverktøy som gir oversikt over sammenheng mellom undervisning, bemanning og økonomi. (F) - Oppgradering av mindre undervisningsrom. (S) - Utvikle rutiner for å utnytte undervisningsrom bedre. (S) - Basisbevilgning til masterprogrammet i nanoteknologi. (S)
SVT	Arbeidet med å utvikle læringsmål har ført til større bevissthet om innhold og struktur på studieprogrammene. Ført til revidert behov for alternative undervisnings- og vurderingsformer, med tilhørende undervisningsrom og -utstyr. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Kartlegge behov for bedret tilgang til arbeidsforhold, lesesalplasser for masterstudentene. (F) - Kartlegge behov for rom og audiovisuelt utstyr, etablere standard og legge plan for videre utvikling av slike fasiliteter. (S) - Evaluere romfordelingssystemet. (S)
IVT	God tilgang på eksternfinansiert forskning. Mer anstrengt økonomi på utdanning pga fakultetets utgifter til ForVei og utdanning av læringsassistenter. *tidligere tiltak gjennomført* - Startet arbeid med å få samlet plan for studentarealer. *planlagte kommende tiltak:* - Sentralt elektronisk system for å registrere klager og begrunnelser på eksamensbesvarelser. - Finansiering av ekstra virksomhet knyttet til reiser for samarbeidsprogram.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Generell forbedring av ressurstilgangen til sivilingeniørutdanninga, ansatte og driftsmidler. - Sikre ressurser til at flere studentassistenter får opplæring gjennom LAOS. - Økt tilgang til egnede arealer for undervisning, lesesaler, laboratorier og grupperom. - Oppgradere laboratorieutstyr. - Styrket bruk av IKT i undervisning.
FUL	Innført diverse organisatoriske tiltak (faglige og sosiale) som styrker felles identitet for studentene. Gjelder både internt i de enkelte lektorprogrammene og mellom dem. Bruk av egen faglig koordinator. Er behov for finansiering som sikrer at fellesidentiteten kan beholdes og styrkes. Er helt nødvendig for kvaliteten i programmene å sikre finansiering for å ha tilstrekkelig bemanning og egnet struktur for en profesjonsutdanning. økt behov for romkapasitet. *tiltak:* - Tilby fagemner som i større grad integrerer fag og lærerrolle. - Utrede behovet for faglig og administrativ bemanning for å møte økt behov i denne profesjonsutdanninga. - Få fram hva det reelle behovet for finansiering er, bl a for å ha programspesifikke emner.

► Styringskvalitet: status og tiltak

AB	Fakultetet håndterer avvik på ulike måter, avhengig av type avvik. *tidligere tiltak gjennomført* - Utarbeidet årshjul for undervisning. - Etablert ulike fora for å sikre god faglig kvalitet. - Utadrettet sikring av utdanning gjennom utstillinger, forelesninger, debattmøter. *planlagte kommende tiltak:* - Programrådet for masterprogrammet i arkitektur er pådriver for gode prosesser i å utvikle kvalifikasjonsrammeverket. - Nødvendig å bruke, justere og forbedre det systemet vi har utviklet for kvalitetssikring for å sikre kontinuitet.
HF	Arbeider med å gi studieprogramrådene sterkere rolle i å sikre kvaliteten på utdanningsvirksomheten.

	Må være våkne for nytenking slik at kvalitetssikringsarbeidet ikke blir redusert til formalitet. *tidligere tiltak gjennomført* - Organisert funksjonen og ansvaret for studieprogramrådene, avklart rollene. Vedtatt felles mandat for dem. *planlagte kommende tiltak:* - Øke motivasjonen hos studentene for å delta i referansegruppene. - Involvere studentrepresentantene mer konsekvent i sikringsarbeidet. - Gjennomgå rutinene for oppfølging av evalueringene, særlig avvik.
IME	Rollefordeling studieprogramråd – institutt – fakultet fungerer bra. Kan oppstå konflikter fordi leder av programråd ikke har myndighet, gjelder spesielt når det inngår emner fra andre fakultet i programmet. *tidligere tiltak gjennomført* - Ikke noe spesielt nevnt. *planlagte kommende tiltak:* - Dialogmøter med alle partene, egne møter med FTR'ene.
DMF	Godt samarbeid fakultetsinternt, både studieadministrativt og faglig. Fakultet har egne møter med studenttillitsvalgte. *tidligere tiltak gjennomført* - Tydeliggjøring av ansvarslinjene semesterkoordinator – instituttleder – prodekan. - Eget programråd for cand.med.-studiet og etablering av undervisningsenheter. *planlagte kommende tiltak:*
NT	Flere institutt melder at de ikke har god nok mulighet til å styre ressursbruken for å kunne styre emneporteføljen. Er til dels uklar ansvarsfordeling mellom institutt og programråd. KVASS oppfattes av faglærerne fremdeles som lite brukervennlig, fakultetet har ikke noen egen stilling til å koordinere bruken internt. Fakultetet har ikke etablert egen KVASS-side. Studentene i råd og utvalg er engasjerte og bidrar positivt i arbeidet med undervisningsplanlegging og programstruktur. *tidligere tiltak gjennomført* - Dialogmøter mellom dekanatet og instituttene. *planlagte kommende tiltak:* - Etablere egne sider i KVASS
SVT	Flere institutt har opprette studieutvalg og programråd, som avlaster instituttleder og har mer fokus på studievirksomheten. Gir bredere engasjement hos faglærerne. Ikke løst alle utfordringer knyttet til tverrfakultære studieprogram. Har videreutviklet studieveilederfunksjonen i samarbeid med Studieavdelingen og Det humanistiske fakultet. *tidligere tiltak gjennomført* - Opprettet studieutvalg og programråd. *planlagte kommende tiltak (F = fakultetet, S = sentralt NTNU):* - Etablere studieutvalg ved instituttene, fastsette mandat for dem. (F) - Arbeide videre med å utvikle studieveilederfunksjonen sammen med HF og SA. (F) - Redusere omfang av saksbehandling. (F) - Se om det er mulig å tilby alle studenter veiledningssamtale i løpet av studietida. (F)
IVT	Fakultetets utdanningskomité viktig felles forum for fakultetet. *tidligere tiltak gjennomført* - God studentmedvirkning i studieutvalg og -råd og i evaluering av emner. - Studieprogramutvalgene er godt etablert og er aktive organ. - Fakultetsledelsens årlige styringsdialoger med instituttene fungerer godt, der hovedtema er handlingsplanen. *planlagte kommende tiltak:* - Mer fokus på utdanning i styringsdialogene, særlig for å finne god samhandling mellom institutt og

	studieprogramråd. - Bedre organisering av de internasjonale studieprogrammene.
FUS	*utfordringer/planlagte kommende tiltak:* - Avklare ansvars- og myndighetsforhold mellom ulike aktører i styring av utdanning. - Spesielt fokus på å forbedre styringsstrukturen for de internasjonale 2-årige programmene. - Utforme revidert mandat for FUS. - Utvikle mer standardiserte prosedyrer og verktøy for å følge opp avvik. - Revisjon av KVASS og bedre forankring og implementering.
FUL	En utfordring å finne hvilke samarbeidsformer mellom faginstituttene og Program for lærerutdanning som gir best funksjonalitet. Må også se3 på nytt mandat for styring av lektorprogrammene gjennom endret mandat for FUL.